

Ήχος, Θόρυβος, Περιβάλλον Μυτιλήνη, 3-6/11/2016

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πέμπτη 3 Νοεμβρίου 2016

18.00 Προσέλευση - Εγγραφή Συνέδρων

18.30 Έναρξη – Χαιρετισμοί

19.00 – 20.30 Ήχος, Θόρυβος, Περιβάλλον: Πρώτες Προσεγγίσεις

Συντονισμός: Παναγιώτης Πανόπουλος

1. **Παπαρρηγόπουλος Κώστας** - Ήχος, θόρυβος, μουσική και καθημερινότητα. Διπολισμοί και σχετικότητες
2. **Μνιέστρης Ανδρέας** - "Θόρυβος" η λέξη και το νόημα ή οι περιπέτειες μιας απύσασ κυριολεξίας
3. **Τζεδάκη Κατερίνα** - Ηχοποιητική των ηχόντων και των α-ηχόντων

Παρασκευή 4 Νοεμβρίου 2016

9.20 – 11.00 Διαχείριση και Αντιμετώπιση του Περιβαλλοντικού Θορύβου στο Αστικό και Αγροτικό Περιβάλλον

Συντονισμός: Χρήστος Οικονόμου

1. **Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Καραποστόλη Αιμιλία, Τσινίκας Νίκος, Οικονόμου Χρήστος, Ματσίνος Ιωάννης** - Χρήση Ακουστικών Δεικτών ως Κριτηρίων Επιλεξιμότητας Ήσυχων Περιοχών Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Η Περίπτωση της Μυτιλήνης

2. **Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Καραποστόλη Αιμιλία, Τσινίκας Νίκος, Οικονόμου Χρήστος, Ματσίνος Ιωάννης** - Η Ηχητική Οικολογική Συνδεσιμότητα και οι σύγχρονες Αρχιτεκτονικές Επεμβάσεις στα αστικά κενά. Η περίπτωση των αστικών ήσυχων περιοχών της Μυτιλήνης
3. **Αρκολάκη Νικολέτα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνος Ιωάννης** - Αξιολόγηση Ακουστικής Πολυπλοκότητας (ACI) των Dawn Choruse's της ορνιθοπανίδας σε ποικιλία αστικών ηχοτοπίων
4. **Ακογιούνογλου - Χρήστου Μίτση** - Επιπτώσεις του Αεροδρομίου Χίου στην καθημερινή ζωή των περιοίκων: μία ερμηνευτική φαινομενολογική προσέγγιση
5. **Καραγιάννη Μαρία, Καραλή Βασιλική, Ματσούκας Χρήστος, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνος Ιωάννης** - Χρήση Ήχο-Περιπάτου με Σκοπό την Αξιολόγηση του Περιβαλλοντικού Θορύβου στη Μυτιλήνη

Διάλειμμα: 11.00 – 11.30

KENTΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

**11.30 – 12.45 Hot Spots in Ecoacoustics:
Theories and Semantics
Prof. Almo Farina
Συντονισμός: Γιάννης Ματσίνος**

Διάλειμμα: 12.45 – 14.30

14.30 – 16.00 Αστικός Χώρος, Αρχιτεκτονική και Ηχοτοπίο

Συντονισμός: Νάσια Χουρμουζιάδη

1. **Ταλιάννη Κατερίνα** - Περπατώντας μέσω του ήχου: προς μία χαρτογράφηση της ηχητικής στροφής
2. **Γαζή Αγγελική** - Ηχοτοπίο και Συναισθήματα της πόλης της Λεμεσού: Προς μια Ακουστική Συναισθηματική Γεωγραφία μέσω της χρήσης κινητών τηλεφώνων
3. **Περιστέρης Φίλιππος, Μερμίγκη Δήμητρα** - Διαδραστικές διαδρομές δημιουργικών δια - κόσμων: Ήχος και θόρυβος στο αστικό τοπίο
4. **Καραποστόλη Αιμιλία, Σιδερίδου Δήμητρα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Τσινίκας Νίκος** - Μετασχηματισμοί του αστικού ηχοτοπίου και του αρχιτεκτονικού χώρου στον εικοστό αιώνα - Μέσα, έξω και πέρα από τα πλαίσια

16.00 – 17.30 Η Ακουστική Οικολογία ως Εκπαιδευτικό
Εργαλείο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης

Συντονισμός: Κίμων Παπαδημητρίου

1. **Ετμεκτσόγλου Ιωάννα** - 'Βλέποντας' με την Ηχώ: Ιστορίες Βιολογικού και Τεχνητού Ηχωντοπισμού για Αναπτυσσόμενους Ακουστικούς Οικολόγους
2. **Τσαφταρίδης Νικόλας** - Τοπικά ηχόσημα και μουσική εκπαίδευση «...κι ο Άγιος να σημαίνει»
3. **Νικολαΐδου Δήμητρα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνας Ιωάννης** - Η συνεισφορά της Ακουστικής Οικολογίας στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
4. **Σαρρής Δημήτρης** - «Φτιάχνουμε ένα ‘μουσείο ήχου και ακοής’»; πρακτικές για έναν «ηχητικό γραμματισμό» στο σχολείο

Διάλειμμα: 17.30 – 18.00

18.00 – 20.00 Ηχοτοπία και Πολιτιστική Κληρονομιά

Συντονισμός: Ιωάννα Ετμεκτσόγλου

1. **Διονυσίου Ζωή** - Τα παιδικά μουσικά παιχνίδια ως μέσο συμμετοχής στη μουσική κουλτούρα κάθε τόπου: αποτύπωση ηχοτοπίων, γλωσσικών, κοινωνικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών
2. **Παπαδημητρίου Κίμων** - Ήχοι στα Διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη: Ανταποκρίσεις από Ξεχασμένα Ηχοτοπία της Σκιάθου
3. **Σαμαντάς Γιώργος** - Μια εθνογραφία της έκρηξης: ακούγοντας τα πολλαπλά επίπεδα του “μάσκουλου”
4. **Μαστοράκος Δημήτριος** - Ο θόρυβος, ως κοινός τόπος συνάντησης του ατομικού και του συλλογικού
5. **Μελιγκοπούλου Μαρία Έμμα** - Η απεικόνιση φυσικών ηχοτοπίων μέσα από τη φωνητική μουσική: Μια νέα χορωδιακή κουλτούρα που κερδίζει ολοένα και περισσότερο χώρο στη σύγχρονη χορωδιακή έκφραση

Γεύμα Συνεδρίου

Σάββατο 5 Νοεμβρίου 2016

10.00 – 11.30 Προσεγγίσεις στις Συνθέσεις Ηχοτοπίου

Συντονισμός: Ανδρέας Μνιέστρης

1. **Γιαννουλάκης Στέλιος** - Θόρυβος, ποιητική και συνειρμός: Συνθέτοντας με αστικά ηχοτοπία
2. **Κουγιουμτζίδης Παύλος, Νικόλας Βαλσαμάκης** - Ηχητική Σύθεση: Ηχοτοπία της τοποθεσίας Αγιοφάραγγο Κρήτης
3. **Λώτης Θεόδωρος** - Υβριδικά Ηχοτοπία στο Νησί Βίδο

Διάλειμμα: 11.30 – 12.00

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

12.00 – 13.15 **Μουσική, Θόρυβος και Κοινωνία**
Prof. Μάκης Σολωμός
Συντονισμός: Κώστας Παπαρηγόπουλος

Διάλειμμα: 13.15 – 15.00

15.00 – 16.15 Ηχητικές Τέχνες και Ακουστική Οικολογία

Συντονισμός: Νίκος Μπουμπάρης

1. **Πηγούνης Λάμπρος** - Μικροπολιτικές Θορύβου: Μια μακράς διάρκειας Sound Art Performance με σκοπό τη μελέτη του θορύβου ως μορφή βίας και οι επιπτώσεις αυτού στο ανθρώπινο σώμα.
2. **Παπαχρήστου Ντάνα** - Deleuze & Guattari - Η λειτουργία του θορύβου στον απαλό και γραμμωτό χώρο και χρόνο και η σχέση του με τα φυσικά και συντεθειμένα ηχοτοπία
3. **Βρακατσέλη Ανδρομάχη** - Προσεγγίσεις του θορύβου στην ηχητική τέχνη: καλλιτεχνικά έργα στην Αθήνα

Διάλειμμα: 16.15 – 16.45

16.45 – 18.00 Ηχητική Πληροφορία και Ηχητικός Σχεδιασμός

Συντονισμός: Δημήτρης Παπαγεωργίου

1. **Μαραγκός Φάνης, Κιόσης Κωνσταντίνος, Μουζακίτης Βασίλης** - Μέθοδος Προσδιορισμού Κινηματογράφησης και Ηχογράφησης Δικτύου Μονοπατιών
2. **Μαραγκός Φάνης, Εμμανουήλ Μηνάς, Λουφόπουλος Απόστολος, Ηλιάδης Γιώργος** - Περιπτωσιολογική Μελέτη Τεχνικών Ηχογράφησης Ηχοτοπίων
3. **Γκάτσος Έκτορας, Μπουμπάρης Νίκος** - Ήχος, θόρυβος και αφήγηση στον σχεδιασμό ηχοτοπίων σε μέσα επικοινωνίας δι’ εντοπισμού (locative media)

18.00 – 18.30: Μετάβαση συνέδρων στην περιοχή διεξαγωγής Ηχοπερίπατου

18.30 – 20.30 Ηχοπερίπατος

Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2016

9.30 – 10.45 Ακουστική Οικολογία, Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες I

Συντονισμός: Νικόλας Τσαφταρίδης

1. **Δούκα Ευαγγελία, Αγαλιανού Ολυμπία**, Αστικό ηχοτοπίο: Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. σε μουσικές δραστηριότητες
2. **Ανεμογιάννης Διονύσης, Άγγελος Θεοχάρης** - The Sound of Kythera: Συνέργειες εκπαίδευσης και πολιτισμού στο πεδίο της ακουστικής οικολογίας
3. **Σερίφη Γεωργία-Βασιλική, Γεωργάκη Αναστασία** - «Ακουστική ανάλυση του ήχου της κοινωνίας των μελισσών: Μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση για παιδιά προσχολικής ηλικίας»

Διάλειμμα: 10.45 – 11.00

11.00 – 12.15 Ακουστική Οικολογία, Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες II

Συντονισμός: Κατερίνα Τζεδάκη

1. **Ροβίθης Εμμανουήλ, Φλώρος Ανδρέας** - Κέρβερος: Εκπαιδευτικό Ηχητικό Παιχνίδι για τον Θόρυβο
2. **Σαϊβανίδης Κωνσταντίνος, Γεωργάκη Αναστασία** – Cicada whisperer: μια διαδραστική εφαρμογή για την ρυθμολογία των τζίτζικιών
3. **Γεωργάκη Αναστασία** - «Η δε γλαύξ ολολύζει» : η ακουστική επικοινωνία της ορνιθοπανίδας σαν μέσο για τον ηχητικό και μουσικό εγγραμματισμό στο ψηφιακό σχολείο

12.15 – 12.30 Σύνοψη-Συμπεράσματα 4^ο Συνεδρίου Ακουστικής Οικολογίας «Ήχος-Θόρυβος-Περιβάλλον»

12.30 – 14.30 Γενική Συνέλευση και Αρχαιρεσίες της Ελληνικής Εταιρείας Ακουστικής Οικολογίας

Λήξη Συνεδρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Ήχος, Θόρυβος, Περιβάλλον: Πρώτες Προσεγγίσεις

Ήχος, θόρυβος, μουσική και καθημερινότητα. Διπολισμοί και σχετικότητες
Παπαρρηγόπουλος Κώστας

kpapa@staff.teicrete.gr

Ο θόρυβος, ο "ανεπιθύμητος ήχος" όπως κυρίως ορίζεται στην ακουστική οικολογία, είναι συνήθως καταχωρημένος στο συλλογικό φαντασιακό ως πηγή ενόχλησης, ως ρύπος, που χρίζει αντιμετώπισης από την πολιτεία. Παράλληλα, στο χώρο της μουσικής ο θόρυβος έχει γίνει αντικείμενο μελέτης, με συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον από τις αρχές του 20ου αιώνα, και με μεγάλη παραγωγή αντίστοιχης εργογραφίας, αλλά και βιβλιογραφίας.

Στην παρουσίαση αυτή θα αναφερθώ σε κάποιες θεωρητικές "γενικεύσεις" που έχουν δημιουργηθεί σε σχέση με το θόρυβο, οι οποίες εμφανίζονται με διπολική μορφή, και που αφορούν τόσο τη μουσική, όσο και τη βίωση της καθημερινότητας. Πιο αναλυτικά, θα γίνει αναφορά σε διπολισμούς που κατατάσσουν τους ήχους ως μουσικούς ή μη-μουσικούς, θορυβώδεις ή μη-θορυβώδεις, επιθυμητούς ή ανεπιθύμητους, όπως επίσης και τα ηχοτοπία ως υψηλής ή χαμηλής πιστότητας (hi-fi/lo-fi).

Η παρουσίαση θα επικεντρωθεί κυρίως σε παρατηρήσεις που αφορούν την ηθική, την αισθητική και την ελευθερία στην τέχνη, τη διαμόρφωση και την έκφραση της ατομικής και συλλογικής υποκειμενικότητας, καθώς και τις πιθανές κοινωνικές, οικολογικές, πολιτικές, αλλά και γεωπολιτικές επιπτώσεις των διπολισμών αυτών.

"Θόρυβος" η λέξη και το νόημα ή οι περιπέτειες μιας απύσας κυριολεξίας
Μνιέστρης Ανδρέας

andreas@ionio.gr

Παρατηρώντας ότι η χρήση της λέξης "θόρυβος" πραγματοποιείται συνήθως ως μια παρεμποδιστική ως προς τη σαφήνεια συμπερίληψη ενός πακέτου σημασιών [που μπορούν να διακριθούν σε δύο γενικές κατηγορίες: η πρώτη περιλαμβάνει μεγέθη που σχετίζονται με τη θεωρία της πληροφορίας και την ακουστική (ακανόνιστο φάσμα, πιστότητα της γραμμής μεταφοράς- λόγος σήματος προς θόρυβο, κ.λπ.) ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει ποιοτικά φαινόμενα εκτιμητέα με τη διαμεσολάβηση ερωματολογίου που σχετίζονται εν τέλει με το αίσθημα της ενόχλησης], επιχειρείται η αναζήτηση της προέλευσης της λέξης αυτής καθώς και της(ων) κυριολεξίας(ιών) της. Η αναζήτηση αυτή αρχίζει από το τέλος, δηλαδή από την αυστηρή οριοθέτηση αυτού του όρου που επιχειρείται κατ' αρχήν από τον Claude Shannon για να γίνει σαφές ότι ο τρόπος που χρησιμοποιείται η λέξη εδώ δεν αναφέρεται καν στον ήχο (με την ευκαιρία γίνεται μια αναφορά στη διαλεκτική τάξη-αταξία). Στο τέλος της αναζήτησης αυτής φτάνουμε στην αρχική της σημασία, στην απαρχή της προέλευσης της λέξης, δηλαδή την περιγραφή μιας ομάδας χαρακτηριστικού τύπου ήχων που αντανακλούν στο σήμερα αναπάντεχα. Ο στόχος εν τέλει αυτής της παρέμβασης είναι μάλλον

υπενθυμητικός, στο βαθμό που τίποτε νέο δεν θα παρουσιαστεί, αλλά ευελπιστούμε λειτουργικός, δηλαδή ότι με η αναλυτική παρουσίαση των χρήσεων της λέξης "θόρυβος" θα συμβάλει στην εστίαση της χρήσης της, ότι θα κάνει σαφή τη διάκριση μεταξύ ενός χαρακτηριστικού σήματος και μιας ποικιλίας ψυχολογικών αντιδράσεων για την οποία ακόμα δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ότι χρειαζόμαστε τουλάχιστον δύο συζυγείς όρους (όπως π.χ. "συχνότητα" ~ "τονικό ύψος") και ίσως και περισσότερους (για την περιγραφή διαφορετικών τύπων ηχητικής ενόχλησης).

Ηχοποιητική των ηχόντων και των α-ηχόντων

Τζεδάκη Κατερίνα

tzed@otenet.gr

Θέμα αυτής της παρουσίασης είναι το παρακλάδι της *ηχοποιητικής* που ασχολείται με την συνειδητή ερμηνεία *σε ήχους* της εμπειρίας μας του περιβάλλοντος.

Ηχόντα σε αυτή την προσέγγιση είναι ό,τι στο περιβάλλον ηχεί και γίνεται ακουστό από κάποιον ακροατή, για παράδειγμα, ο ήχος των βημάτων μας στο χώμα ή οι ήχοι του περάσματος του τραίνου από κάποιον σταθμό που βρισκόμαστε.

Α-ηχόντα ή *ανηχόντα* είναι όλα όσα δεν ακούγονται μέσω των αισθητηριακών συστημάτων της ακοής μας, που όμως μπορεί να υποδεικνύουν ή να ομοιάζουν σε κάποιο βαθμό με αναγνωρίσιμα σε μάς πρότυπα ηχητικών συμβάντων ή διαδικασιών. Η σιωπηλή κίνηση των φυλλωμάτων των δέντρων από μακριά, όπως τα κινεί ο άνεμος, δεν παράγει μερικές φορές ακουστικά φαινόμενα με ικανή ένταση για να τα ακούσουμε, όμως, μπορούμε να ανακαλέσουμε ή να φανταστούμε στην εσωτερική ακοή (νοητικά) τον ήχο τους. Σε αυτή την κατηγορία των ήχων, μπορεί κανείς να συμπεριλάβει τους ήχους που ανασύρονται από την μνήμη ή παράγονται εσωτερικά στην φαντασία του καθένα ή της καθεμίας μας.

Η προσέγγιση αυτή της εμπειρίας του περιβάλλοντος, των ήχων, του θορύβου, της σιωπής και της φωνής, μπορεί μεν να αναφέρεται στην συνειδητή πρακτική κάποιων από τους 'ειδικούς' του ήχου, φαίνεται όμως, ότι ακόμη και σε ένα μη συνειδητό επίπεδο και σε διαφορετικούς βαθμούς είναι μέρος της εμπειρίας και των άλλων. Αφορά, δηλαδή, όλους τους τομείς που ασχολούνται με την δυναμική ισορροπία των ήχων στο περιβάλλον και των επιπτώσεων της.

Διαχείριση και Αντιμετώπιση του Περιβαλλοντικού Θορύβου στο Αστικό και Αγροτικό Περιβάλλον

Χρήση Ακουστικών Δεικτών ως Κριτηρίων Επιλεξιμότητας Ήσυχων Περιοχών Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Η Περίπτωση της Μυτιλήνης

*Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Καραποστόλη Αιμιλία, Τσινίκας Νίκος, Οικονόμου Χρήστος,
Ματσίνοβ Ιωάννης*

tsaligopoulos@env.aegean.gr

Ο αυξανόμενος ρυθμός αστικοποίησης έχει επιφέρει σειρά περιβαλλοντικών πιέσεων με επιπτώσεις στην ποιότητα της ζωής και στα επίπεδα της βιολογικής ποικιλίας. Οι ανθρώπινες κοινωνικό – οικονομικές δραστηριότητες στο αστικό περιβάλλον μπορούν να αποτελέσουν πηγή εκπομπής ρύπων μεταξύ των οποίων και ο περιβαλλοντικός θόρυβος. Οι ήσυχες

περιοχές πολεοδομικού συγκροτήματος, όπως ορίζονται στην οδηγία 2002/49/EK, αποτελούν απόκριση της κοινωνίας με σκοπό την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού θορύβου. Παρόλα αυτά, οι έννοιες του θορύβου και της ησυχίας είναι πολυδιάστατες. Η ανάδειξη του θορύβου ως “αστική ασθένεια” και η προώθηση της ησυχίας ως πανάκεια, προσφέρει βραχυπρόθεσμα οφέλη και περιορίζει την προώθηση μιας “οικολογικής ησυχίας”. Μια σημαντική παρατήρηση σχετικά με τη μέχρι τώρα προώθηση των ήσυχων περιοχών είναι η ομογενοποίηση όλων των ήχων υπό το πρίσμα της έντασης τους, περιορίζοντας ουσιαστικά την ανάδειξη “θετικών” ήχων ασχέτως εντάσεως.

Η συγκεκριμένη έρευνα έχει βασιστεί στην υπόθεση πως η “ησυχία” και η βιοποικιλότητα, είναι έννοιες συμβιωτικές. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η αναγνώριση των ήσυχων περιοχών του πολεοδομικού συγκροτήματος της Μυτιλήνης με χρήση της πολυκριτηριακής μεθόδου Αναλυτικής Ιεράρχησης (*Analytical Hierarchy Process, AHP*). Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ασάφεια όσον αφορά το περιεχόμενο των ήσυχων περιοχών, αποφασίστηκε να “κατασκευαστούν” δυο σενάρια με διαφορετικές βαρύτητες που αντιμετωπίζουν το θόρυβο ως ρύπο και ως ηχητική πληροφορία αντίστοιχα. Η συγκεκριμένη καινοτομική προσέγγιση, μπορεί να ενισχύσει τη λήψη αποφάσεων στο ζήτημα της εγκαθίδρυσης των αστικών ήσυχων περιοχών.

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας προέκυψαν από έρευνα πεδίου στις εν δυνάμει ήσυχες περιοχές της Μυτιλήνης και αφορούν ποσοτικά δεδομένα δεικτών θορύβου και ακουστικών δεικτών βιοποικιλότητας. Πιο συγκεκριμένα σχεδιάστηκε πρωτόκολλο δειγματοληψιών ηχητικών επιπέδων και καταγραφών ηχοτοπίου, προκειμένου να κατασκευαστούν χάρτες θορύβου και να εξαχθούν οι ακουστικοί δείκτες βιοποικιλότητας. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τους χώρους πρασίνου πρώτους στην ιεράρχηση μεταξύ των υποψήφιων περιοχών, γεγονός που υποστηρίζει τη συμβιωτικότητα μεταξύ της έννοιας της ησυχίας και των αυξημένων επιπέδων βιοποικιλότητας.

Η Ηχητική Οικολογική Συνδεσιμότητα και οι σύγχρονες Αρχιτεκτονικές Επεμβάσεις στα Αστικά Κενά. Η περίπτωση των αστικών ήσυχων περιοχών της Μυτιλήνης

Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Καραποστόλη Αιμιλία, Τσινίκας Νίκος, Οικονόμου Χρήστος, Ματσίνος Ιωάννης

tsaligopoulos@env.aegean.gr

Οι αστικές επικράτειες, με τη μορφή πράσινων περιοχών, παρέχουν οικοσυστημικές υπηρεσίες, έχουν θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα του συνολικού περιβάλλοντος και προσφέρουν μια σειρά από περιβαλλοντικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ευκαιρίες για τους κατοίκους των πόλεων. Η σύγχρονη ελληνική πόλη με τους κατακερματισμένους, μικρής κλίμακας πράσινους χώρους, αλλά και τα αχαρακτήριστα αστικά κενά, τα οποία είναι το αποτέλεσμα ιδιοκτησιακών ζητημάτων ή της αυθαίρετης δόμησης, χρειάζεται τη δημιουργία δικτύων αστικών επικρατειών για τη βιώσιμη διακοπή του συνεχούς του δομημένου περιβάλλοντός της.

Αναντίρρητα σημαντική, είναι η συνδεσιμότητα των αστικών χώρων πρασίνου όσον αφορά τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ενώ η ύπαρξη οικολογικών διαδρόμων μπορεί να μειώσει τις επιπτώσεις της απόστασης και της απομόνωσης. Ο βαθμός της οικολογικής συνδεσιμότητας ενός ανθρωπογενώς τροποποιημένου τοπίου, επηρεάζει τη βιωσιμότητα των πληθυσμών στα κατακερματισμένα ενδιαιτήματα και διαφέρει τόσο σε δομικό, όσο και σε λειτουργικό επίπεδο. Σημαντικό βήμα για την επίτευξη του στόχου της σύνδεσης, είναι η

αντίληψη των πράσινων περιοχών όχι σαν ανεξάρτητες μονάδες, αλλά σαν αποσυνδεδεμένα κατατμήματα που χρήζουν επανασύνδεσης, εντός του αστικού οικοσυστήματος. Απαραίτητη προϋπόθεση για τον επιτυχημένο σχεδιασμό της σύνδεσης των αστικών κατατμημάτων, αποτελεί η συνεργασία μεταξύ οικολόγων και αρχιτεκτόνων, που θα λειτουργούν σε κοινό εννοιολογικό πλαίσιο.

Τα χαρακτηριστικά του ηχοτοπίου που προωθούν την οικολογική συνδεσιμότητα, μπορούν να ευνοήσουν τις συμπεριφορικές – λειτουργικές αποκρίσεις των ειδών. Ο συνδυασμός χαρακτηριστικών του αστικού τοπίου, του ηχοτοπίου της πόλης της Μυτιλήνης και των συμπεριφορικών συνιστωσών της ορνιθοπανίδας μέσω της χαρτογράφησης των επικρατειών τους, μπορούν να αποτελέσουν επαρκή στοιχεία προκειμένου να αναδειχθεί ο βαθμός της οικολογικής συνδεσιμότητας των αστικών επικρατειών πρασίνου της πόλης. Επιπλέον, δύναται να αποτελέσει ευκαιρία για αρχιτεκτονικές, αστικές επεμβάσεις που να είναι πραγματικά βιώσιμες, μετασχηματίζοντας την οπτική του αστικού περιβάλλοντος ως ένα “φυσικό” και συνδεδεμένο ηχητικά τοπίο.

Αξιολόγηση Ακουστικής Πολυπλοκότητας (ACI) των Dawn Choruse's της ορνιθοπανίδας σε ποικιλία αστικών ηχοτοπίων

Αρκολάκη Νικολέτα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνος Ιωάννης,
nikolv93@gmail.com

Η οικολογική ακουστική (ecoacoustics) είναι ένας διεπιστημονικός κλάδος της οικολογίας που ασχολείται με τους ήχους γεωφυσικής, βιολογικής και ανθρωπογενούς προελεύσεως. Ο συγκεκριμένος κλάδος μελετά την αλληλεπίδραση των οργανισμών με το περιβάλλον διαμέσου του ήχου. Η οικολογική ακουστική αν και στενά συνδεδεμένη με την βιοακουστική, διαφέρει στο ότι αντιμετωπίζει τον ήχο και συνεπώς το θόρυβο, ως δείκτες οικολογικών διεργασιών, ενώ η βιοακουστική αντιμετωπίζει τον ήχο ως ένα σήμα που μεταφέρει πληροφορίες μεταξύ των οργανισμών.

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η σύγκριση της ακουστικής πολυπλοκότητας (Acoustic Complexity Index, ACI) και άλλων ακουστικών δεικτών, μεταξύ διαφορετικών αστικών ηχοτοπίων κατά τη διάρκεια των dawn choruses καθώς και των επιπτώσεων του περιβαλλοντικού θορύβου μέσω πρωτοποριακών μεθόδων του κλάδου της οικολογικής ακουστικής. Επιπλέον, χρήσιμη ήταν η καταγραφή της έρευνας που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τώρα στο συγκεκριμένο πεδίο ώστε να βοηθήσει μελλοντικές έρευνες.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει καταγραφές ηχοτοπίου με ειδικό εξοπλισμό κατά τη διάρκεια των dawn choruses σε διαφορετικές αστικές πράσινες περιοχές της Αθήνας και της Μυτιλήνης. Τα ηχητικά αρχεία ασυμπιεστης μορφής (WAVE) που συγκεντρώθηκαν, εισήχθησαν στο λογισμικό R ‘statistics’, με σκοπό την εξαγωγή φασματογραφήματων και ακουστικών δεικτών βιοποικιλότητας. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν συγκρίσεις μεταξύ των αποτελεσμάτων, ανά περιοχή μελέτης και ανά πόλη.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, σημειώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις όσον αφορά την ακουστική πολυπλοκότητα των dawn choruses μεταξύ των δυο πόλεων - περιοχών μελέτης, που μπορεί να οφείλεται στη διαφορετικότητα τόσο των τοπίων, όσο και των ηχοτοπίων.

Επιπτώσεις του Αεροδρομίου Χίου στην καθημερινή ζωή των περιοίκων: μία ερμηνευτική φαινομενολογική προσέγγιση

Ακογιούνογλου - Χρήστου Μίτσου,

mitsiako@gmail.com

Κάθε θόρυβος, δηλαδή κάθε μη επιθυμητός ήχος, είναι κάτι περισσότερο από απλή ενόχληση, καθώς αποτελεί έναν πραγματικό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία. Η έκθεση στους θορύβους των αεροπλάνων έχει συσχετισθεί μεταξύ άλλων με προβλήματα αναπνοής κατά τη διάρκεια του ύπνου, αυξημένα επίπεδα στρες, υπέρταση καθώς και με αυξημένη πιθανότητα καρδιαγγειακών παθήσεων. Για τους ανθρώπους που είτε κατοικούν, είτε εργάζονται στην περιοχή του Αεροδρομίου της Χίου, ο περιβαλλοντικός θόρυβος του αεροδρομίου, των αεροπλάνων κατά την προσγείωση, την απογείωση αλλά και από το ελικοδρόμιο του στρατού που βρίσκεται εντός του χώρου του αεροδρομίου, είναι μία συνεχής παρουσία και μόνιμη όχληση. Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να ερευνήσει την επίδραση που ασκεί στους περιοίκους το επιβαρυνμένο «ηχητικό τοπίο» του αεροδρομίου της Χίου. Μέσα από ημι-δομημένες συνεντεύξεις κατοίκων που τα σπίτια τους γειτνιάζουν με τον αεροδιάδρομο, επιχειρείται μία χαρτογράφηση των ιδιαιτεροτήτων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ως προς την καθημερινή τους ζωή καθώς και μία καταγραφή προβλημάτων ως προς την σωματική και ψυχική τους υγεία. Η διερεύνηση των συνεντεύξεων ακολουθεί τα βήματα που έχουν προτείνει οι Smith & Osborn για την ερμηνευτική ποιοτική ανάλυση. Η φαινομενολογική προσέγγιση επιτρέπει στην ερευνήτρια να κατανοήσει βαθύτερα τις πιθανές επιπτώσεις που έχει στη ζωή των ανθρώπων αυτών η γειτνίαση του σπιτιού τους με τον αεροδρόμιο της Χίου.

Χρήση Ήχο-Περιπάτου με Σκοπό την Αξιολόγηση του Περιβαλλοντικού Θορύβου στη Μυτιλήνη

Καραγιάννη Μαρία, Καραλή Βασιλική, Ματσούκας Χρήστος, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνος Ιωάννης

env11022@env.aegean.gr

Σύμφωνα με την οδηγία 2002/49/EK, ως "περιβαλλοντικός θόρυβος" εννοούνται οι ανεπιθύμητοι ή επιβλαβείς θόρυβοι στο ύπαιθρο που δημιουργούνται από ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι κάτοικοι ενός αστικού συγκροτήματος αποτελούν δέκτες υψηλών επιπέδων περιβαλλοντικού θορύβου, γεγονός το οποίο καθιστά ευάλωτη τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική τους υγεία. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ, με ΦΕΚ 1367/Β/24-4-2012) από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, και Υποδομών τα επιτρεπτά όρια θορύβου είναι τα 67 dB(A). Παράλληλα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO), προτείνει τα 55 dB(A), σαν κατώτατο όριο βέλτιστης διαβίωσης απέναντι στον περιβαλλοντικό θόρυβο. Ο τρόπος με τον οποίο το ηχοτοπίο μπορεί να γίνει αντιληπτό από τους χρήστες του, μπορεί να αποτελέσει βάση για μελλοντικά σχέδια δράσης αντιμετώπισης του ρύπου του περιβαλλοντικού θορύβου.

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η σύγκριση των στάσεων και των απόψεων των πολιτών της Μυτιλήνης όσον αφορά το ηχοτοπίο της πόλης. Προκειμένου να μελετηθεί η ακουστική αντίληψη των κατοίκων της Μυτιλήνης, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν δυο ηχο-περίπατοι το 2012 και το 2016 αντίστοιχα, χρησιμοποιώντας την ίδια διαδρομή στο κέντρο της πόλης. Οι συμμετέχοντες και στις δύο περιπτώσεις απάντησαν σε σειρά ερωτήσεων (ίδια για κάθε ηχοπερίπατο) και τα αποτελέσματα που εξάχθηκαν τόσο τα

ποιοτικά όσο και τα ποσοτικά συγκρίθηκαν μεταξύ τους. Η διαδρομή που επιλέχθηκε συμπεριλαμβάνει έναν από τους μεγαλύτερους αστικούς χώρους πρασίνου της πόλης της Μυτιλήνης, μια νησίδα οδικής κυκλοφορίας, έναν πεζόδρομο που αποτελεί το κέντρο της αγοράς και από την κεντρική πλατεία της πόλης. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν μονόμετρες δειγματοληψίες θορύβου σε κάθε στάση, με χρήση του ηχομέτρου Brüel Kjaer 2250 light. Ο δείκτης που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ισοδύναμη συνεχής στάθμη θορύβου (Leq) με συντελεστή στάθμισης A.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας, δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές αλλαγές στη στάση των κατοίκων της πόλης όσον αφορά το ηχοτοπίο και την επίδραση του περιβαλλοντικού θορύβου σε αυτό.

Αστικός Χώρος, Αρχιτεκτονική και Ηχοτοπίο

Περπατώντας μέσω του ήχου: προς μία χαρτογράφηση της ηχητικής στροφής

Ταλιάννη Κατερίνα,

Katerina.Talianni@ed.ac.uk

Το άνοιγμα της τέχνης σε νέα υλικά όπως ο ήχος, ο θόρυβος, η σιωπή και η φωνή, σε συνδυασμό με το αυξανόμενο θεωρητικό ενδιαφέρον για τον ήχο ως ένα φαινόμενο που μας καλεί να αναθεωρήσουμε την αντίληψή μας για τον κόσμο μέσω της ακρόασης έχει σηματοδοτήσει τη λεγόμενη «ηχητική στροφή» (sonic turn). Ταυτόχρονα, τα κινητά και μέσα δι' εντοπισμού (mobile and locative media) ως συστήματα μιας τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας, παρέχουν τη δυνατότητα συσχετισμού του φυσικού περιβάλλοντος με την ψηφιακή πληροφορία με αποτέλεσμα τη δημιουργία υβριδικών εμπειριών οι οποίες λειτουργούν ως το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναδύονται κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες και σύγχρονες καλλιτεχνικές πρακτικές.

Καλλιτέχνες που δουλεύουν με ηχοτοπία – ηχογραφήσεις ήχων περιβάλλοντος που είτε χρησιμοποιούνται ως πρωτεύον υλικό είτε ενσωματώνονται σε μουσικές συνθέσεις ή εγκαταστάσεις – ασχολούνται με μια πληθώρα ζητημάτων όπως η συντήρηση, ο έλεγχος του θορύβου και ο αστικός σχεδιασμός αλλά και ιστορικές αφηγήσεις, προσωπικές μνήμες και με εμπειρίες χωρικής εμπύθισης. Οι ηχητικοί περίπατοι, ως μια αναδύομενη καλλιτεχνική πρακτική που εμπίπτει στο είδος της ηχητικής τέχνης, ενσωματώνουν ιδέες όπως η συμμετοχή, η διάδραση και η συλλογικότητα και στοχεύουν στη διερεύνηση του ηχητικού περιβάλλοντος μέσω της ακρόασης και του περπατήματος. Σε αυτή την ανακοίνωση θα συζητήσω ζητήματα αυτενέργειας και συλλογικές πρακτικές ακρόασης, χρησιμοποιώντας μια διεπιστημονική μεθοδολογία που αντλεί από τα πεδία των ηχητικών και μουσικών σπουδών και της ανθρωπολογίας με στόχο την κατανόηση της ηχητικής τέχνης ως μια κοινωνικά προσανατολισμένης πρακτικής που αναδεικνύει τους κοινούς συσχετισμούς ανάμεσα στη μουσική, τον ήχο και το χώρο, καθώς και τις δημιουργικές δυνατότητες που προκύπτουν από το συνδυασμό της μουσικολογικής και ηχητικής έρευνας από τη μία μεριά, με την έρευνα πάνω σε χωρικές και κοινωνικές διεργασίες από την άλλη.

Ηχοτοπίο και Συναισθήματα της πόλης της Λεμεσού: Προς μια Ακουστική Συναισθηματική Γεωγραφία μέσω της χρήσης κινητών τηλεφώνων

Γαζή Αγγελική

angelikigazi@gmail.com

Ο όρος ηχοτοπίο παραπέμπει σε συγκεκριμένο ακουστικό πεδίο, το οποίο λαμβάνει χαρακτηριστικά άμεσα εξαρτώμενα από την θέση του ακροατή στον χώρο. Η μελέτη του ηχοτοπίου περιλαμβάνει τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο άτομο και τον ήχο καθώς επίσης τις νοηματοδοτήσεις που συσχετίζονται με την ηχητική πληροφορία. Η διερεύνηση των συναισθημάτων είναι άμεσα συσχετιζόμενη με τον εαυτό, την μνήμη, την φαντασία καθώς και το χωρικό και ακουστικό περιβάλλον. Τα συναισθήματα αποτελούν τρόπο κατανόησης του ατόμου, του βιώματος και του περιβάλλοντος. Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στην καταγραφή και διερεύνηση των συναισθημάτων του ηχοτοπίου της πόλης της Λεμεσού από τέσσερις ομάδες εστίασης, αποτελούμενων από 10 έως 15 συμμετεχόντων.

Για την καταγραφή των συναισθημάτων που προκαλούνται από το συγκεκριμένο αστικό ηχοτοπίο διαμορφώθηκε ειδικά σχεδιασμένη Android εφαρμογή που παρείχε την δυνατότητα στους χρήστες να καταγράφουν τα συναισθήματά τους βάσει του μοντέλου Russell. Τρισδιάστατες προσεγγίσεις είχαν ως στόχο την κατηγοριοποίηση των συναισθημάτων σε εύκολα αναγνωρίσιμες και μετρήσιμες συνιστώσες. Υιοθετήθηκε συνδυαστική μεθοδολογική προσέγγιση και χρησιμοποιήθηκαν τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά μεθοδολογικά εργαλεία μεταξύ των οποίων και αυτό του ηχητικού περιπάτου, που οδήγησε στην παραγωγή της συναισθηματικής χαρτογράφησης του ηχοτοπίου μιας συγκεκριμένης διαδρομής της πόλης.

Μέσω της Android εφαρμογής καταγράφηκε η συναισθηματική ανταπόκριση των χρηστών στο συγκεκριμένο ηχοτοπίο. Η εφαρμογή αυτή παράλληλα παρείχε βοήθεια πλοήγησης για τους χρήστες με προβλήματα όρασης. Οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να καταγράφουν τη συναισθηματική τους κατάσταση σε διάφορα σημεία κατά μήκος της διαδρομής τους.

Τελικό στόχο της παρούσας έρευνας αποτελεί η δυνατότητα χαρτογράφησης των συναισθημάτων που προκαλούν συγκεκριμένα ηχοτοπία αστικών χώρων και η δημιουργία ψηφιακού χάρτη που θα ορίζει αυτό που θεωρητικά θα ονομάσουμε ακουστική συναισθηματική γεωγραφία.

Διαδραστικές διαδρομές δημιουργικών δια - κόσμων: Ήχος και θόρυβος στο αστικό τοπίο

Περιστέρης Φίλιππος, Μερμίγκη Δήμητρα

archdmer@yahoo.com

Η σύζευξη της αρχιτεκτονικής και της μουσικής βρίσκεται στην μετεξέλιξη του αρχέτυπου σχήματος ήχος – εικόνα. Στην πειραματική μελέτη, σε μορφή ψηφιακής κινούμενης εικόνας και ήχου, με τίτλο “Δίζησις” (ο τίτλος είναι δανεισμένος από τον ομώνυμο Αριστοτελικό όρο), διερευνούνται εκδοχές διαδραστικών διαδρομών στον αστικό ιστό σε σχέση με τον μετασχηματισμό του ήχου σε μουσική. Η μεθ-όδος που ακολουθεί ταυτίζεται με την ιδέα της περιπλάνησης (και του περιπλανώμενου - flâneur), σε διαφορετικής υφής και κλίμακας κόσμους. Αυτοί οι κόσμοι συγκροτούνται προσδίδοντας ποιοτικά γνωρίσματα στα περιβάλλοντα υπαγωγής τους. Ένα τέτοιο γνώρισμα είναι για παράδειγμα το ιδιαίτερο ηχητικό και οπτικό “χρώμα” ή φυσιογνωμία της πόλης. Η μετάλλαξη του ήχου, της

πρωτογενούς μουσικής και της ηχο-χρωματικής σύλληψης διαμορφώνονται από τα σημεία διάδρασης που κάθε περιπλανώμενος, (συγκεκριμένα στην ταινία ο περιπλανώμενος είναι καλλιτέχνης), ανακαλύπτει στον αστικό δημόσιο χώρο. Διαφορετικοί κόσμοι ετερογενείς, ήχων, θορύβων και εικόνων συγκροτούν τα γεγονότα και τα συμβάντα. Η περιπλάνηση διά - των- κόσμων σε μνημονικά δίκτυα και διαδρομές μετασχηματίζουν το αστικό περιβάλλον: ένας διάλογος ξεκινά μεταξύ περιπλανώμενου, αρχιτεκτονικών περιβαλλόντων και ηχοτοπίων στην πόλη.

Μετασχηματισμοί του αστικού ηχοτοπίου και του αρχιτεκτονικού χώρου στον εικοστό αιώνα - Μέσα, έξω και πέρα από τα πλαίσια

Καραποστόλη Αιμιλία, Σιδερίδου Δήμητρα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Τσινίκας Νίκος
emiliearch@gmail.com

“...What if death is nothing but sound [...] electrical noise [...] you hear it forever [...] sound all around [...] uniform, white...” White Noise - Don DeLillo, 1985

Ο Le Corbusier συσχέτισε την έννοια του αστικού θορύβου με την τζαζ, δίνοντας ένα μοντερνιστικό πλαίσιο για την ερμηνεία του αστικού ηχοτοπίου. Όμως, στη μεταμοντέρνα εποχή, ο θόρυβος έπαψε να αποτελεί προϊόν κανόνων και απομακρύνθηκε από τον αρχικό ορισμό του. Η αστική ησυχία αποτελεί, πλέον, μια διαδικασία αναζήτησης μοναδικών αρχιτεκτονικών περιβαλλόντων και οικολογιών, και παρομοιάζεται με την παρουσία σε έναν ναό, μια βιβλιοθήκη ή μια υπεραγορά, χώρους κατάλληλους για ηρεμία, σκέψη, συνειδητότητα, αλλά και κατανάλωση. Σε αντίθεση με την ουτοπική διαρκή κατάσταση σιωπής μέσα στο εσωτερικό των αρχιτεκτονικών κελυφών με τις κατάλληλες γεωμετρίες, κατασκευασμένα από τα αντίστοιχα δομικά υλικά και τοποθετημένα στις ήσυχες αστικές ζώνες.

Το συγκεκριμένο άρθρο μελετά την εξέλιξη του ηχοτοπίου μέσα από τον αστικό και αρχιτεκτονικό χώρο, κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, αναλύοντας παραδείγματα αρχιτεκτονικών, μουσικών έργων και αστικών εγκαταστάσεων. Η μοντέρνα εποχή είχε ως αποτέλεσμα τον μετασχηματισμό του αστικού ηχητικού περιβάλλοντος από ένα αγροτικό Hi-Fi σε ένα βιομηχανικό Lo-Fi ηχοτοπίο, όπου η μηχανή επικρατούσε στο σύνολο της ανθρώπινης δραστηριότητας. Συγχρόνως, η εμφάνιση του μοντέρνου ήχου άλλαξε ρηξικέλευθα και τη μουσική τέχνη, διαρρηγνύοντας βαθιά τη σχέση ήχου και αρχιτεκτονικού χώρου. Στην μετακαπιταλιστική εποχή, η μηχανή και το εργοστάσιο εγκαταλείπουν τα αστικά κέντρα, αλλά και τις ίδιες τις αναπτυγμένες κοινωνίες, μετασχηματίζοντας την κατάσταση της ησυχίας ως μια επιβεβλημένη φίμωση του αστικού χώρου και τον θόρυβο ως μια επαναστατική πρακτική.

Το άρθρο μελετά την έννοια του ακουστικού χώρου μέσα από τη σκέψη του αρχιτέκτονα Le Corbusier, την χωρικότητα της πολυτοπίας του μουσικοσυνθέτη - αρχιτέκτονα Ιάννη Ξενάκη στο μεταίχμιο της εποχής του, και τις σύγχρονες φαινομενολογικές, αλλά και οικολογικές προσεγγίσεις του αστικού ηχοτοπίου από αρχιτέκτονες και ηχητικούς καλλιτέχνες. Αποτελέσματα της έρευνας αποτελούν: η αμφισβήτηση του δυαδικού χαρακτηρισμού του ηχοτοπίου, ως ήσυχος ή θορυβώδης, η διεύρυνση της σχέσης του ηχοτοπίου με τον αρχιτεκτονικό και αστικό χώρο, αποδεικνύοντας, συγχρόνως, την ανάγκη εξέλιξης των σύγχρονων αστικών ηχητικών πλαισίων με ενδιάμεσες καταστάσεις, αλλά και την αναβάθμιση της ηχητικής σφαίρας ως πεδίο διαμόρφωσης του σύγχρονου αρχιτεκτονικού χώρου.

Ηχοτοπία και Πολιτιστική Κληρονομιά

Τα παιδικά μουσικά παιχνίδια ως μέσο συμμετοχής στη μουσική κουλτούρα κάθε τύπου: αποτύπωση ηχοτοπίων, γλωσσικών, κοινωνικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών

Διονυσίου Ζωή

dionyssiou@gmail.com

Τα παραδοσιακά μουσικά παιχνίδια ή παιχνιδοτράγουδα αποτελούν αντικείμενο μελέτης από πολλές πλευρές: γλωσσικές, μουσικές, πολιτισμικές, αναπτυξιακές, εθνογραφικές, παιδαγωγικές, κλπ. Στην παρούσα εισήγηση θα εξετάσουμε τις δυνατότητες που προσφέρουν τα μουσικά παιχνίδια ή παιχνιδοτράγουδα της ελληνικής λαϊκής παράδοσης στα παιδιά ως διαδικασία μύησης και ένταξής τους στο ηχητικό, γλωσσικό, μουσικό και πολιτισμικό περιβάλλον της κοινωνίας τους. Η ανάλυση της εισήγησης στηρίζεται σε υλικό που προέρχεται από: νανουρίσματα, ταχταρίσματα, παιχνίδια λόγου για βρέφη, παιχνίδια λόγου για παιδιά, λαχίσματα, ομαδικά παιχνίδια, εθιμικά-μαγικολατρευτικά τραγούδια, διδακτικά τραγούδια, και σατυρικά-σκωπτικά τραγούδια. Μέσα από παραδείγματα που προέρχονται από τις παραπάνω κατηγορίες, η παρούσα εισήγηση εξετάζει και επιδιώκει να αναδείξει δύο τομείς: α) πώς οι ήχοι, τα φωνήματα και οι συλλαβές χωρίς νόημα που υπάρχουν σε πληθώρα στα ελληνικά μουσικά παιχνίδια παίζουν ρόλο μύησης των παιδιών στην ελληνική γλώσσα, στα ηχοτοπία και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά κάθε τοπικής κοινότητας, και β) πώς μέσα από τα μουσικά παιχνίδια παραδίδονται από μία γενιά στην άλλη έθιμα, στερεότυπα, φόβοι, αντιλήψεις, και γενικά το κοινωνικό και πολιτισμικό γίνεσθαι κάθε τύπου. Τα μουσικά παιχνίδια αποτελούν ένα πλούσιο εθνογραφικό υλικό το οποίο δίδασκε και συνεχίζει να διδάσκει στα σημερινά παιδιά ήχους, γλώσσα, συμπεριφορά, σχέσεις, πολιτισμό.

Ήχοι στα Διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη: Ανταποκρίσεις από Ξεχασμένα Ηχοτοπία της Σκιάθου

Παπαδημητρίου Κίμων

paki@auth.gr

Στην εργασία αυτή γίνεται μια αρχική προσπάθεια ανάγνωσης των λογοτεχνικών ηχοτοπίων της Σκιάθου, όπως περιγράφονται στα διηγήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η βασική ιδέα στην οποία στηρίζεται αυτή η έρευνα για ανεξερεύνητα (ή και άγνωστα) από τους περισσότερους ηχητικά περιβάλλοντα είναι ότι τα λογοτεχνικά έργα αποτελούν χωρο-χρονικούς διάυλους επικοινωνίας μεταξύ του “εδώ και τώρα” και του “εκεί και τότε”. Ως ετεροχρονισμένες ανταποκρίσεις θεωρούνται ότι μπορούν να προσφέρουν το μοναδικό ίσως υλικό τεκμηρίωσης για την προσέγγιση και την ανασύσταση ηχοτοπίων του παρελθόντος που προϋπήρξαν των μέσων ψηφιακής ή αναλογικής ηχογράφησης. Όταν δε, σε ορισμένα κείμενα

αποτυπώνεται η τοπική περιβαλλοντική γνώση του συγγραφέα και τα πολιτισμικά γνωρίσματα ενός τόπου, αυτά μετατρέπονται ως χρήσιμα εργαλεία για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς που σχετίζεται με το πεδίο δράσης ενός λογοτεχνικού έργου. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η επανασύσταση ηχοτοπίων του παρελθόντος μέσα από τους περιγραφόμενους ήχους σε λογοτεχνικά κείμενα. Ως πεδίο μελέτης έχει επιλεγθεί το νησί του Παπαδιαμάντη και το υλικό που χρησιμοποιείται είναι κείμενα του που περιλαμβάνονται στα εγχειρίδια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Διαβατήριο στην εξερεύνηση των λογοτεχνικών ηχοτοπίων της Σκιάθου αποτελούν τα τοπωνύμια. Η δημιουργία ενός ψηφιακού ευρετηρίου (διηγημάτων, χωρίων και τοπωνυμίων) επιτρέπει την συσχέτιση των ήχων που περιγράφονται στα κείμενα με γεωγραφικές θέσεις. Έτσι, ο χαρτογραφικός εντοπισμός των περιγραφόμενων ήχων σε συνδυασμό με την θεματική τους κατηγοριοποίηση οδηγεί σε μια σκιαγράφιση των ηχοτοπίων των διηγημάτων.

Μια εθνογραφία της έκρηξης: ακούγοντας τα πολλαπλά επίπεδα του “μάσκουλου”

Σαμαντάς Γιώργος

geosams@gmail.com

Η ανακοίνωση βασίζεται σε μια εθνογραφία του ήχου που επικεντρώνεται στα «μάσκουλα», χαρακτηριστικούς αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται σε εορταστικές περιστάσεις στις Κυκλάδες και ιδίως στην Άνδρο. Στόχο έχει να αναδείξει ζητήματα φύλου, συγγένειας, εντοπιότητας, κοινωνικών ανταγωνισμών, κοινωνικής ευταξίας και τελετουργικής αντιστροφής της, όπως αυτά «ακούγονται» μέσα από τη διαδικασία κατασκευής και πυροδότησης των εκρηκτικών μηχανισμών, καθώς και την πρόσληψη και αξιολόγηση του θορύβου τους.

Η επιτόπια έρευνα έγινε στο πλαίσιο μεταπτυχιακών σπουδών στο τμήμα Οπτικής Ανθρωπολογίας / Εθνογραφική Τεκμηρίωση και Αισθητηριακά Μέσα, του Παν/μίου του Μάντσεστερ. Εκτός από την τυπική για την ανθρωπολογία μεθοδολογία της συμμετοχικής παρατήρησης και των συνεντεύξεων, για την έρευνα χρησιμοποιήσα επιτόπιες ηχογραφήσεις πεδίου. Στην παρουσίαση θα γίνει μια πειραματική απόπειρα τα πολιτισμικά αυτά ζητήματα να τεθούν υπό μια προοπτική ηχητικού σχεδιασμού και με όρους ηχητικής διαστρωμάτωσης, ξεκινώντας από το ηχητικό αντικείμενο και καταλήγοντας στις διαδικτυακές του αντηχήσεις.

Ο θόρυβος, ως κοινός τόπος συνάντησης του ατομικού και του συλλογικού

Μαστοράκος Δημήτριος

dastrios@yahoo.gr

Στο πλαίσιο αυτής της εισήγησης, θα επιχειρήσουμε να ερευνήσουμε, την επίδραση του θορύβου στην ψυχική ανάπτυξη του ανθρώπου (συνειδητή- ασυνείδητη), και στον τρόπο με τον οποίο ο θόρυβος, αποβαίνει καθοριστικός παράγων για μια ορισμένου τύπου οργάνωση των σύγχρονων κοινωνιών, στις οποίες δεσπόζοντα ρόλο έχει η εικονική διάπλαση της πραγματικότητας.

Ως εκ τούτου, ένα βασικό ερώτημα, το οποίο θα χρειαστεί να αντιμετωπίσουμε, είναι το εξής: κατά πόσο ο θόρυβος, από την μία, αποτελεί ένα εγγενές στοιχείο της ενδοψυχικής

λειτουργίας του ανθρώπου, και από την άλλη και παράλληλα ένα πολιτισμικό-κοινωνικό φαινόμενο.

Θεωρούμε ότι ο θόρυβος, ως μια εγγεγραμμένη ενδοψυχική λειτουργία, σε συνδυασμό με άλλες, όπως η διαφορά και η επανάληψη, αποτελούν την βάση, πάνω στην οποία οργανώνεται η συλλογική ζωή, ειδικά στα χρόνια της ύστερης νεωτερικότητας.

Η οργάνωση αυτή, τόσο στα πλαίσια της ατομικής ψυχής, όσο και στα πλαίσια του συλλογικού- κοινωνικού, συντελείται επί τη βάση του «ελλείποντος», μιας έλλειψης δηλαδή, η οποία εκκινώντας αναγκαστικά από τον ατομικό ψυχικό χώρο, διασπείρεται στον συλλογικό-κοινωνικό, αναζητώντας την πλήρωσή της, μέσω υποκατάστατων.

Αυτομάτως, εάν δεχτούμε την παραπάνω συλλογιστική, ορίζεται ένα αναπόδραστο πλαίσιο μέσα στο οποίο εκδηλώνεται η κοινωνική ζωή, το οποίο είναι εν τέλει αρκετά αυστηρό και αυτοαναφορικό. Το πλαίσιο αυτό, τροφοδοτείται εκ των έσω, έχοντας μετατοπίσει την έμφαση από το σημαίνον στο σημαινόμενο, επιτρέπει πολλαπλές μικρές μετατοπίσεις-ερμηνείες, την ανάπτυξη άπειρων μικροσχέσεων και ήσσονος σημασίας διαφορών, αιτιολογώντας έτσι και την ατέρμονη χρήση της επανάληψης, μέσω και της τεχνολογίας, αποκλείει όμως την εισροή πραγματικών αλλαγών-θορύβων οι οποίοι είναι δυνατόν να το επηρεάσουν, να το ανατρέψουν.

Προς αυτή την κατεύθυνση συνταυτίζεται και συγχρονίζεται και η λειτουργία των «μέσων», τα οποία αναλαμβάνουν ταυτόχρονα, έναν διπλό ρόλο. Από την μία του ορμικού διεγέρτη και από την άλλη εκείνη του κατευναστή των ορμών. Αποτελούν εν τέλει, ένα είδος κανονιστικών-ρυθμιστικών τόπων, οι οποίοι μας εγκαλούν σε μία διαρκή και επαναλαμβανόμενη συμμόρφωση, όπου το είδος, η ποσότητα, η ένταση, η διάρκεια κ.τ.λ. των θορύβων που επιτρέπεται να περάσουν μέσα από αυτά, είναι πλήρως ελεγχόμενη.

Ο πρωταρχικά θυσιασμένος θόρυβος, θυσιάζεται ξανά και ξανά, κάθε φορά που σε ένα από τα πολλά υποκατάστατά του, πλέον, στις πλήρως συμβολοποιημένες κοινωνίες της ύστερης νεωτερικότητας, αναδύεται η υποψία ενός υπολοίπου, ενός ίχνους, μιας τυχαιότητας η οποία είναι δυνατόν να εναποθέσει στο δοσμένο σύστημα σχέσεων, έναν αυθεντικό, μη ελέγξιμο θόρυβο.

Αν λοιπόν το ζητούμενο, είναι η παρείσφρηση, του θορύβου, ως φορέα ανατροπής, αλλαγής και εξέλιξης, η οπτικοκεντρικά προσανατολισμένη κουλτούρα και οργάνωση των δυτικών κυρίως κοινωνιών, ουσιαστικά την αποκλείει, μιας και εντάσσει, σχετικά εύκολα, οποιαδήποτε παρέκκλιση, στο δικό της προδιαμορφωμένο σύστημα σχέσεων.

Το ερώτημα λοιπόν το οποίο εγείρεται, έχει να κάνει με το εάν ο ακουστός ήχος, η ακουσματική εμπειρία είναι ικανή, λόγω του διαφορετικού τρόπου λειτουργίας, συνδυαστικότητας, επήρειας, αλληλόδρασης κ.τ.λ. ο οποίος προσιδιάζει περισσότερο σε μια κβαντικού τύπου συμπεριφορά, μπορεί να επιφέρει την ρήξη, το σχίσμα, την ανατροπή, για να επιτραπεί έτσι σε μια άλλη σύνθεση, όπως προτείνει ο Ατταλί, «...να απελευθερώσει τον χρόνο για να τον βιώσουμε και όχι για να τον αποθηκεύσουμε».

Η απεικόνιση φυσικών ηχοτοπίων μέσα από τη φωνητική μουσική: Μια νέα χορωδιακή κουλτούρα που κερδίζει ολοένα και περισσότερο χώρο στη σύγχρονη χορωδιακή έκφραση

Μελιγκοπούλου Μαρία Έμμα,

mariameligopoulou@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται σε διάφορες γεωγραφικές και πολιτισμικές περιοχές του κόσμου η τάση εναλλακτικών τρόπων έκφρασης μέσα από το χορωδιακό τραγούδι και τη φωνητική μουσική γενικότερα. Οι τάσεις αυτές συνίστανται σε απεικονίσεις φυσικού ηχοτοπίου (καιρικά φαινόμενα, ήχοι ζώων και πουλιών), απεικονίσεις αστικού ηχοτοπίου (ήχοι τρένων, κόρνας, γραφομηχανής και άλλων σύγχρονων αντικειμένων), τραγούδισμα αρμονικών (overtones), μίμηση άλλων μουσικών οργάνων (vocal jazz, body percussion). Στην παρούσα εισήγηση γίνεται μια σύντομη ιστορική αναφορά σε επιλεγμένες πηγές που δημιούργησαν και εξελίσσουν αυτή τη σύγχρονη τάση, γίνονται συσχετισμοί αναφορικά με τη γεωγραφική προέλευσή τους, παρουσιάζονται ηχητικά παραδείγματα των παραπάνω ηχοτοπίων, και γίνεται μια σύντομη αναφορά στην αλληλεπίδραση αυτών των τάσεων μέσα στα ίδια τα χορωδιακά έργα. Από την παρουσίαση και ανάλυση των παραμέτρων διαπιστώνεται μία πολυδιάστατη ανάπτυξη της εναλλακτικής χορωδιακής έκφρασης (χορωδιακή μουσική χωρίς νότες με τη συμβατική έννοια), η οποία κερδίζει ολοένα και περισσότερο χώρο στα έργα των σύγχρονων συνθετών, αλλά και στην προτίμηση της επιλογής του ρεπερτορίου των χορωδιών, τείνοντας στη δημιουργία ενός σύγχρονου ρεύματος χορωδιακής έκφρασης παρά ενός ευκαιριακού φωνητικού πειραματισμού.

Η Ακουστική Οικολογία ως Εκπαιδευτικό Εργαλείο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης

'Βλέποντας' με την Ηχώ: Ιστορίες Βιολογικού και Τεχνητού Ηχωντοπισμού για Αναπτυσσόμενους Ακουστικούς Οικολόγους

Ετμεκτσόγλου Ιωάννα

e_ioanna@otenet.gr

Μέσω του ηχωντοπισμού, ζώα της θάλασσας, όπως φάλαινες και δελφίνια, του εδάφους, όπως η μυγαλή, και του αέρα, όπως πολλές νυχτερίδες και το πουλί Στεατόρνις, μπορούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να ζευγαρώσουν, να εντοπίσουν πιθανά θηράματα και θηρευτές αλλά και να προσανατολισθούν στα οικοσυστήματα στα οποία ζουν. Ανάμεσα σε αυτά και κάποιοι τυφλοί άνθρωποι έχουν αναπτύξει την ικανότητα να χρησιμοποιούν τον ηχωντοπισμό για να προσανατολίζονται στο χώρο. Εμπνεόμενοι από τεχνικές και λειτουργίες του βιολογικού ηχωντοπισμού, οι άνθρωποι επινόησαν και τεχνητά συστήματα ηχωντοπισμού, με τα οποία ήδη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μπορούσαν να αντιλαμβάνονται τα εχθρικά υποβρύχια μέσα στο σκοτεινό βυθό (SONAR), ενώ αργότερα ήταν δυνατόν και να χαρτογραφούν το βυθό ώστε να εντοπίζουν περιοχές κατάλληλες για εξόρυξη πετρελαίου. Τέλος, στο χώρο της ιατρικής, οι άνθρωποι ανέπτυξαν και τεχνολογίες

ηχωντοπισμού μέσω της εκπομπής υπερήχων, τόσο για διαγνωστικούς όσο και για θεραπευτικούς σκοπούς.

Ο ηχωντοπισμός, κάποιες εφαρμογές του, οι ανθρωπογενείς παρεμβολές στη λειτουργία του και οι επιπτώσεις τους, είναι δυνατόν να αποτελέσουν αφορμή για εξερεύνηση εννοιών ακουστικής οικολογίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως αυτές του οικολογικού και ηχητικού θώκου, της ηχητικής επικοινωνίας, της ηχητικής επικάλυψης, της σχέσης της βιοποικιλότητας με την ηχοποικιλότητα και της ανθρωπογενούς ηχορρύπανσης. Η προτεινόμενη εκπαιδευτική προσέγγιση του ηχωντοπισμού βασίζεται σε ομαδική έρευνα και δημιουργία ιστοριών από μαθητές με στόχο την κατανόηση του φαινομένου αλλά και τη συναισθηματική τους ταύτιση με τα ζώα-πρωταγωνιστές των ιστοριών, έτσι ώστε να αναπτύξουν κίνητρα για την προστασία των ζώων αυτών και για τη βελτίωση του εκάστοτε ηχητικού τους περιβάλλοντος.

Τοπικά ηχόσημα και μουσική εκπαίδευση «...κι ο Άγιος να σημαίνει»

Τσαφταρίδης Νικόλας

nikotsaf@ecd.uoa.gr

Ένα χαρακτηριστικό ηχόσημο που δεν απουσιάζει σχεδόν από καμιά περιοχή της Ελλάδας είναι ο ήχος από τις καμπάνες των εκκλησιών. Το πλήθος αυτών των ηχοσήμων μπορούμε να το κατατάξουμε είτε στις κατηγορίες των υπερ-τοπικών είτε σε αυτές των τοπικών ηχόσημων και σπανίως ως οικογενειακά ηχόσημα έστω και αν υπάρχουν «ιδιωτικές» εκκλησίες.

Η συγκεκριμένη εργασία εξετάζει τις κωδωνοκρουσίες στη Ζάκυνθο οι οποίες ιστορικά έπαιξαν και συνεχίζουν να παίζουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των Ζακυνθίων. Δεν αναγνωρίζονται μόνον ως ηχόσημο αλλά και ως μια «ηχητική κουλτούρα» για την οποία οι ντόπιοι κάτοικοι νιώθουν υπερηφάνεια. Στο λαϊκό ζακυνθινό τραγούδι αλλά και σε λόγιες καταγραφές θα συναντήσουμε πολλές σχετικές αναφορές.

Το ηχητικό περιβάλλον το οποίο διαμορφώνεται από τους συγκεκριμένους ήχους αποτελεί μια άτυπη μορφή ηχητικής εκπαίδευσης και δύναμει μπορεί να αξιοποιηθεί σε διάφορα μαθήματα στο τυπικό περιβάλλον μάθησης μιας σχολικής πραγματικότητας. Ειδικότερα όμως στο μάθημα της μουσικής μπορούν να αποτελέσουν όχι μόνο την αφορμή αλλά και μια ολόπλευρη προσέγγιση της μουσικής εκπαίδευσης με δραστηριότητες οι οποίες εκτείνονται από την κατασκευή ηχητικών αντικειμένων – μουσικών οργάνων έως την επιτέλεση συνθέσεων ή αυτοσχεδιασμών.

Η συνεισφορά της Ακουστικής Οικολογίας στην περιβαλλοντική εκπαίδευση

Νικολαΐδου Δήμητρα, Τσαλιγόπουλος Άγγελος, Ματσίνογ Ιωάννης

envm15011@env.aegean.gr

Στο σύγχρονο σχολικό περιβάλλον, η προσέγγιση του ήχου από την σκοπιά της ακουστικής οικολογίας μπορεί να αξιοποιηθεί ως κομμάτι της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Η σχέση παιδιού - περιβάλλοντος δια μέσου του ήχου αποτελεί ένα σημαντικό και αναπτυσσόμενο πεδίο έρευνας που μπορεί να οδηγήσει σε χρήσιμα ευρήματα και εργαλεία για την περαιτέρω καλλιέργεια της οικολογικής συνείδησης.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι ο σχεδιασμός ενός ευέλικτου πρωτοκόλλου διδασκαλίας, με κύριο γνώμονα την περιβαλλοντική ευαισθησία, αξιοποιώντας τη διαθεματικότητα της ακουστικής οικολογίας. Για τη συγκεκριμένη έρευνα δημιουργήθηκε ένα σχολικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για παιδιά δημοτικού, το οποίο

στηρίζεται στη βιωματική, συνεργατική και πολυαισθητηριακή μάθηση. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, τα παιδιά, ως προσεκτικοί ακροατές, εμπλέκονται ενεργά ανακαλύπτοντας το φυσικό και ανθρωπογενές ηχητικό περιβάλλον. Μέσα από πολύμορφες, ευέλικτες και συνεργατικές δραστηριότητες όπως ο ηχοπεριπάτος, η δημιουργία ηχητικών χαρτών, η ηχητική εξερεύνηση του σχολικού και ευρύτερου χώρου, η σύνδεση με άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. παρουσίαση ήχου στη λογοτεχνία) κ.ά. δίνεται η δυνατότητα μιας πολυτροπικής προσέγγισης της μάθησης, η οποία μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον των παιδιών. Παράλληλα, το πρόγραμμα ενθαρρύνει την εξερεύνηση και τον πειραματισμό προτάσσοντας την αυτενέργεια των παιδιών, ενώ δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για κριτική σκέψη αναφορικά με την βέλτιστη ποιότητα του ακουστικού τους περιβάλλοντος.

«Φτιάχνουμε ένα ‘μουσείο ήχου και ακοής’»; πρακτικές για έναν «ηχητικό γραμματισμό» στο σχολείο

Σαρρής Δημήτρης

dsarris@sch.gr

Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει δόκιμες και εφαρμοσμένες πρακτικές περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών σε θέμα ήχου και ακοής, όπως είναι ο θόρυβος και η προστασία μας από αυτόν, η ένταση και οι επιπτώσεις στην υγεία μας όταν είναι μεγάλη και η προσπάθεια των ανθρώπων να έχουν ποιοτικό περιβαλλοντικό ήχο και καλή ακοή. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε μια έκθεση στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού μουσείου, με αντικείμενα σχετικά με τον ήχο και την ακοή, γνωστά, λιγότερο γνωστά ή και άγνωστα στους μαθητές, οργανωμένα σε ένα πρόγραμμα που κάθε εκπαιδευτικός θα μπορούσε να αξιοποιήσει για τις διδακτικές του ανάγκες. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα υλοποιήθηκε πιλοτικά στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Βιωματικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Μεσσηνίας και το επισκέψιμο από μαθητές «Μουσείο Γραμματισμού» του εν λόγω εργαστηρίου, τη χρονιά 2015-2016. Στο μουσείο δημιουργήθηκε ένα τμήμα «Ήχου και Ακοής» - το οποίο και παρουσιάζεται στην εργασία μας – με εκθέματα που συνοδεύονται από εποπτικό υλικό και μια μεθοδολογία διαδραστικής παρουσίασης των εκθεμάτων. Οι μαθητές/τριες (α) έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν ζητήματα του ήχου που «δεν φαίνεται», αλλά επιδρά στη ζωή μας, μέσα από τα «απτά εκθέματα», (β) δέχονται ερεθίσματα για να αναπλαισιώσουν κριτικά γνώσεις και πληροφορίες σχετικά με τον ήχο, αποκτώντας τις βάσεις για έναν «ηχητικό γραμματισμό», (γ) δημιουργούν «εκθέματα» με τα ίδια τους τα χέρια γνωρίζοντας τις ηχητικές ιδιότητες των υλικών και τις δυνατότητες να επιδρούν σε αυτές με κατασκευές, και (δ) συνδέουν τα ζητήματα ήχου και ακοής με τη διδακτέα ύλη, με το αναλυτικό πρόγραμμα που σχετίζεται με το γνωστικό επίπεδό τους (τάξη). Το πρόγραμμα μπορεί να αξιοποιηθεί διαθεματικά, να συσχετιστεί με τη Μουσική και με άλλα διδακτικά αντικείμενα, συνάδει με τον ευρύτερο σχολικό γραμματισμό με πολύ καλά αποτελέσματα και, αποδεδειγμένα πλέον, μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε σχολική μονάδα που θα το ήθελε, χωρίς ιδιαίτερους πόρους, με απλά ή απαξιωμένα υλικά.

Προσεγγίσεις στις Συνθέσεις Ηχοτοπίου

Θόρυβος, ποιητική και συνειρμός: Συνθέτοντας με αστικά ηχοτοπία

Γιαννουλάκης Στέλιος

stgiann@yahoo.com

Επηρεασμένος από το έργο και τη σκέψη συνθετών της Ακουσματικής-Ηλεκτροακουστικής μουσικής, όπως οι Trevor Wishart, Jonty Harrison, Denis Smalley, Francis Dhomond, François Baille, Ives Daust, Beatriz Ferreira και άλλοι, έχω επιλέξει τον ηχογραφημένο ήχο σαν βασικό υλικό της ηχητικής μου τέχνης. Κάποιες φορές χρησιμοποιώ ανεπεξέργαστα ηχογραφήματα, διαμορφώνοντας τη σύνθεση με κομμάτια, παραθέσεις και μίξη, παίζοντας με συμπαραδηλώσεις και τοπικά εμφανιζόμενα στοιχεία αφήγησης. Άλλοτε βλέπω το ηχογράφημα σαν πλαστικό μέσο το οποίο μπορώ να μεταβάλλω κατά βούληση. Τα ηχογραφημένα ηχοτοπία ασκούν μια ιδιαίτερη δύναμη στον ακροατή και ακόμα μεγαλύτερη είναι η δύναμη που ασκούν διάφορες διαδικασίες μετασχηματισμού τους, διακριτικές ή δραματικές, προοδευτικές ή απότομες, παίζοντας με βαθμούς αναγνωρισιμότητας και σκιαγραφώντας στο μυαλό κάποιο είδος ιδιοσυγκρατικού ονειροτοπίου που εξελίσσεται και σταδιακά αποκρυπτογραφείται.

Ένα μεγάλο μέρος των ηχογραφήσεών μου γίνεται στο αστικό περιβάλλον. Το αστικό ηχοτοπίο έχει γίνει η νέα ηχητική φύση για τον άνθρωπο της πόλης. Πάνω από ένας αιώνας έκθεσης σε ήχους από μηχανές, πλήθη ανθρώπων, πλαστικά και μεταλλικά αντικείμενα, καθαρούς τόνους, αλλά και ηχογραφημένης μουσικής τυχαία ενσωματωμένης στο φόντο της καθημερινότητας, τείνει να επαναπροσδιορίσει ριζικά διαδικασίες και αρχέτυπα που καθορίζουν το πώς ερμηνεύουμε τον ήχο σαν τέχνη και πώς αποκρινόμαστε συναισθηματικά σε αυτόν. Η έννοια και η πολιτισμική θέση του θορύβου επαναπροσδιορίζεται ριζικά. Αυτός είναι και ο λόγος που συχνά επιλέγω όργανα 'θορύβου' για ηχητικό αυτοσχεδιασμό και παραγωγή συνθετικών ηχοτοπίων...

Η εργασία αυτή επιχειρεί να αναλύσει το ρόλο των αστικών ηχοτοπίων και του θορύβου στο συνθετικό μου έργο, αλλά και στη σύγχρονη μουσική γενικότερα. Μέσα από μια διερεύνηση της έννοιας του θορύβου στην πολιτισμική μας πραγματικότητα, επιχειρώ να προσεγγίσω τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους τα ηχητικά φάσματα της καθημερινής εμπειρίας συμμετέχουν στην ανάπτυξη μιας ποιητικής πλούσιας σε συναισθηματική δυναμική, άρρηκτα συνδεδεμένης με θεμελιώδη στοιχεία της μουσικής μας παράδοσης και άμεσα εξαρτώμενης από τον τρόπο με τον οποίο ακούμε γενικότερα

Ηχητική Σύνθεση: Ηχοτοπία της τοποθεσίας Αγιοφάραγγο Κρήτης

Κουγιουμτζίδης Πάυλος, Νικόλας Βαλσαμάκης

kougpav@hotmail.com

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση και η πρακτική που ακολουθήθηκε για τη δημιουργία της ηχητικής σύνθεσης “Ηχοτοπία της τοποθεσίας Αγιοφάραγγο

Κρήτης”. Η ηχητική σύνθεση αυτή εντάσσεται μέσα στο ευρύτερο ρεύμα έρευνας ηχοτοπίου και στην τέχνη της ηλεκτροακουστικής μουσικής σύνθεσης όπως αναπτύχθηκε από τον M. Schafer, τον B. Truax και την H. Westerkamp.

Η εν λόγω ηχητική σύνθεση θέλει να μεταδώσει την ακουστική εμπειρία και να αναδείξει την ακουστική οικολογία του συγκεκριμένου τόπου. Η σύνθεση είναι δομημένη με τη συνάρθρωση ηχητικών αποσπασμάτων από πολλαπλές επιτόπιες ηχογραφήσεις. Σε αυτή παρουσιάζονται στιγμιότυπα από τη μεταμόρφωση του ηχοτοπίου, κατά την μετάβαση των διαστημάτων της ημέρας σε διάρκεια 24 ωρών.

Η διαδικασία της ηχογράφησης βασίστηκε σε επιτόπια προσωπική εμπειρία και παρατήρηση σε βάθος 15 μηνών με επισκέψεις λίγων ημερών σε διαφορετικές εποχές. Κατά την διαμονή μας στο φαράγγι διακρίναμε ακουστικά τις επιφανέστερες πηγές ήχων που συνθέτουν το συγκεκριμένο ηχοτόπιο. Για την ηχογράφηση, το τοπίο χωρίστηκε σε τρεις περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την παρουσία συγκεκριμένης χλωρίδας καθώς και ημερόβιας και νυκτόβιας πανίδας, και επιλέχθηκαν σε αυτές επτά γεωγραφικά σημεία. Τα σημεία αυτά, συναρτήσει του ημερήσιου κύκλου και της μορφολογίας του φαραγγιού, είναι ενδεικτικά ως προς την ακουστική οικολογία της περιοχής.

Για την επιλογή του τελικού ηχητικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στην ηχητική σύνθεση έγιναν ενδελεχείς ακροάσεις, κατηγοριοποίηση και αρχαιοθέτηση, σύμφωνα με το γεωγραφικό σημείο εγγραφής, την ώρα, τις συνθήκες ηχογράφησης, και το περιεχόμενο της ηχογράφησης. Στη συνέχεια έγινε ταξινόμηση ανάλογα με το βάθος πεδίου που εμφανίζονται οι ηχητικές πηγές. Μέσω των ηχογραφήσεων καταγράφηκαν τα ηχητικά καλέσματα και αναγνωρίστηκαν 21 διαφορετικά είδη. Για τα καλέσματα κάθε είδους έγινε ειδική φασματική ανάλυση. Κατά την τελική συνάρθρωση επιλέχθηκαν ηχογραφήσεις όπου ακούγονται καθαρά πολλά από τα χαρακτηριστικά στοιχεία του τόπου που κατά τη γνώμη μας παρουσιάζουν μια ηχητική πληρότητα, χαρακτηρίζονται από ζωντάνια και παρέχουν μια παραστατική ηχητική εικόνα με διαφορετικά επίπεδα βάθους πεδίου, έχουν δηλαδή κάποια ατμόσφαιρα.

Υβριδικά Ηχοτοπία στο Νησί Βίδο

Λώτης Θεόδωρος

thelotis@gmail.com

Η ανακοίνωση αναφέρεται στη δημιουργία μουσικής για μια χορευτική παράσταση των Ευαγγελία Ράντου και Αχιλλέα Χαρίσκου στα πλαίσια του Φεστιβάλ «Βίδα Λάσκα» στο μικρό νησί Βίδο, το οποίο βρίσκεται στο άνοιγμα του λιμανιού της Κέρκυρας, τον Ιούλιο του 2016.

Σκοπός της μουσικής δημιουργίας ήταν η σύμπραξη της χορευτικής κίνησης - σε ένα περιορισμένο από ελαιόδεντρα ανοικτό χώρο - με διαφορετικής υφής, σημασιολογίας και φασματικού περιεχομένου ηχοτοπία του νησιού. Η ποικιλομορφία της πανίδας του νησιού περιλαμβάνει πολλά τρωκτικά και πτηνά της οικογένειας των φασιανιδών που παράγουν κρωξίματα και λαρυγγισμούς με μορφοποιητικά χαρακτηριστικά μεγάλου φασματικού και δυναμικού εύρους.

Σε ένα αρχικό στάδιο, τα ηχοτοπία του νησιού μελετήθηκαν σε διαφορετικές ώρες του ημερήσιου κύκλου. Στη συνέχεια, ηχογραφήθηκαν επιλεγμένα ηχητικά δείγματα τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν και υπέστησαν βασικές επεξεργασίες διαλογής και αποθορυβοποίησης. Τέλος, τα ηχητικά δείγματα υπέστησαν πρόσθετες επεξεργασίες τόσο στο επίπεδο της

χρονικής τους ανάπτυξης (time domain) όσο και του φασματικού τους περιεχομένου (frequency domain).

Κατά τη συνθετική διαδικασία και τη διαδικασία μίξης, επεξεργασμένα και μη επεξεργασμένα ηχητικά δείγματα των ηχοτοπίων του νησιού, *εμποτίστηκαν* με *εξωτερικά συγγενικά ή ετερόκλητα ηχοτοπία* για τη δημιουργία ενός *υβριδικού ηχοτοπίου*. Για αυτόν τον ιδιότυπο *ηχητικό εμβολιασμό* του ηχοτοπίου του Βίδο χρησιμοποιήθηκαν ηχοτοπία από τα τροπικά δάση της περιοχής Tortuguero της Κόστα Ρίκα, τα οποία ηχογράφησε ο συγγραφέας. Ως τρίτο υλικό, χρησιμοποιήθηκαν ηχητικά δείγματα παραδοσιακών οργάνων και φωνής.

Ορισμένοι από τους βασικούς σκοπούς της υβριδικής σύνθεσης του ηχοτοπίου, η οποία περιλαμβάνει τον εμποτισμό των «πραγματικών» ηχοτοπίων του νησιού με έτερα ηχοτοπία, είναι η δημιουργία διαφορετικών ηχητικών «πορτραίτων» του τόπου, η συνήχηση διαφορετικών εποχικών ήχων (έντονος αέρας με τριζόνια, χαλαζόπτωση με χελιδόνια κ.ά.) και η ανάδειξη πιθανών συγγενικών ή ασύμβατων ηχητικών συνυπάρξεων των ηχοτοπίων του με άλλα ηχοτοπία.

Ηχητικές Τέχνες και Ακουστική Οικολογία

Μικροπολιτικές Θορύβου: Μια μακράς διάρκειας Sound Art Performance με σκοπό τη μελέτη του θορύβου ως μορφή βίας και οι επιπτώσεις αυτού στο ανθρώπινο σώμα

Πηγούνης Λάμπρος

kinesphere@gmail.com

Η παρουσίαση της εργασίας αυτής προτείνεται με αφορμή την πρόσφατη μακράς διάρκειας (324 ώρες) ηχητική εγκατάσταση-performance *Μικροπολιτικές Θορύβου (Micropolitics of Noise)* η οποία παρουσιάστηκε στα πλαίσια της έκθεσης AS ONE στο μουσείο Μπενάκη τον περασμένο Μάρτιο και Απρίλιο. Το έργο πραγματοποιήθηκε μετά από ανάθεση του NEON και του Marina Abramovic Institute NY.

Σύντομη περιγραφή του καλλιτεχνικού έργου που προηγήθηκε.

Οι *Μικροπολιτικές Θορύβου* είναι ένα πολυεπίπεδο και πειραματικό έργο που πάνω από όλα επιθυμεί να προβάλλει ένα πολιτικό και κοινωνικό σχόλιο. Θέλει να επικοινωνήσει τον τεράστιο ρόλο που παίζουν οι έννοιες της συχνότητας, της δόνησης και της ενέργειας μέσω του ήχου στις ζωές μας σε σωματικό και ψυχολογικό επίπεδο. Η ηχητική ενέργεια και πιο συγκεκριμένα ο θόρυβος είναι ένα φυσικό φαινόμενο. Ο θόρυβος γέννησε αναταραχή και τη μουσική. Η μουσική γέννησε δύναμη και την ανατροπή. Αυτή, είναι και η πολιτική οικονομία του ήχου. Κατά τη διάρκεια του έργου βιώνουμε και παρατηρούμε τη μικροκλίμακα επιρροής στον κοινωνικό ιστό. Το έργο σωματοποιεί τις μικροπολιτικές ηχητικά σηματοδοτημένων απειλών, όπως και τους τρόπους με τους οποίους ο ηχητικός θόρυβος χρησιμοποιείται ως μορφή βίας (κυρίως στην πολεμική βιομηχανία) που ταυτόχρονα διαμορφώνει το ηχοτοπίο του μέλλοντος. Ένας «ηχητικός πόλεμος» μας υπενθυμίζει ότι η αντίδραση στον φόβο δεν είναι απαραίτητα συνειδητό αποτέλεσμα. Το σώμα που αντιμετωπίζει μια τέτοια απειλή, βιώνει τρεις άξονες αντίδρασης στον φόβο: Σύγκρουση –

απόδραση – ακινητοποίηση. Ταυτόχρονα, το ερευνητικό επίπεδο του έργου παρουσιάζεται και διαμορφώνεται καθημερινά σε πραγματικό χρόνο με την performance μέσω της επιτοίχιας καταγραφής των σωματικών και ψυχολογικών επιδράσεων του σώματος.

Το παραπάνω έργο αποτελεί την πρώτη μακράς διάρκειας *Low Frequency Noise performance* η οποία διήρκεσε 324 ώρες (8 ώρες την ημέρα για 7 εβδομάδες).

Η παραπάνω εργασία επιθυμεί να παρουσιάσει τις πολλαπλές κοινωνικές και πολιτικές χρήσεις του θορύβου ως μορφή βίας. Επίσης, περιλαμβάνει την πλήρη περιγραφή και ανάλυση του καλλιτεχνικού έργου μέσω του οπτικο-ακουστικού αρχείου που έχει προκύψει καθώς και την παρουσίαση ενός τεράστιου εύρους υποκειμενικών σωματικών και ψυχολογικών επιπτώσεων που έχουν καταγραφεί μέσω των ερωτηματολογίων.

Deleuze & Guattari - Η λειτουργία του θορύβου στον απαλό και γραμμωτό χώρο και χρόνο και η σχέση του με τα φυσικά και συντεθειμένα ηχοτοπία

Παπαχρήστου Ντάνα

ntaniela@gmail.com

Στην εισήγηση αυτή θα επιχειρήσω να συνδέσω την έννοια του χρόνου και χώρου κατά τους Deleuze και Guattari με τις ηχογραφήσεις φυσικών ηχοτοπίων και τις συνθέσεις ηχοτοπίου. Θα ορίσω τη σύμπτωση της λειτουργίας των χωρικών και χρονικών όρων στον στοχασμό των Deleuze και Guattari, και θα διακρίνω τη λειτουργία του θορύβου στο γραμμωτό και τον απαλό χώρο και χρόνο.

Για τους Deleuze και Guattari υπάρχει μια διάκριση του χρόνου σε Chronos και Aion – μια διάκριση δανεισμένη από τους στωικούς. Για τους στωικούς ο Chronos είναι ο χρόνος του παρόντος κάποιου ζωντανού οργανισμού, ενώ ως Aion ορίζεται ο χρόνος του παρελθόντος και του μέλλοντος.

Τί γίνεται όμως με τη μουσική, την τέχνη του ήχου και τις συνθέσεις ηχοτοπίου που εκτυλίσσονται στο παρόν; Περιλαμβάνουν μέρη του Aion, μέρη του παρελθόντος και μέρη του μέλλοντος την ίδια στιγμή του Chronos. Για τους Deleuze και Guattari, ο Chronos είναι ένα επεκταμένο παρόν και ο Aion είναι ένα σύνολο του χρόνου που διαχωρίζεται από τη στιγμή χωρίς διάρκεια, με αποτέλεσμα να διαχωρίζεται και να επαναορίζεται διαρκώς. Ο Aion αντιστοιχείται με τον striated – pulsed time, τον γραμμωτό χρόνο και ο Chronos με τον smooth- non pulsed time, τον απαλό χρόνο. Η χρήση του απαλού χρόνου ορίζεται ως "η κατάληψη του χρόνου χωρίς μέτρημα", και η χρήση του γραμμωτού χρόνου ως "μέτρημα με σκοπό την κατάληψη του χρόνου".

Το ρήμα "καταλαμβάνω", το οποίο χρησιμοποιείται στο στοχασμό τους ως προς τη χρονικότητα, ορίζει εδαφικότητα, όμοια με την εδαφικότητα που αποδίδεται στην έννοια του refrain. Παράλληλα, υπάρχει άμεση συνάφεια με τη διάκριση σε απαλό και γραμμωτό χώρο, όπου απαλός χώρος είναι το περιβάλλον όπου δημιουργούνται ελεύθερα γεγονότα, ενώ έρχεται σε αντιπαράθεση με το γραμμωτό χώρο, ο οποίος είναι οργανωμένος και κλειστός στην από πριν ορισμένη λειτουργία του. Μέσα στον απαλό και γραμμωτό χώρο και χρόνο, ο θόρυβος ορίζει σχηματικές περιοχές κίνησης, είτε πρόκειται για τη διαφωνία στον οργανωμένο ήχο, είτε για συμβάντα στον φυσικό και αστικό χώρο.

Προσεγγίσεις του θορύβου στην ηχητική τέχνη: καλλιτεχνικά έργα στην Αθήνα

Βρακατσέλη Ανδρομάχη

andromachiv@aegean.gr

Η παρούσα έρευνα αφορά το δυνητικό πλαίσιο σχέσεων μεταξύ του σώματος, του χώρου και του ήχου που προκύπτει από ένα ηχητικό έργο όπως παρουσιάζεται σε συγκεκριμένο εκθεσιακό χώρο. Λαμβάνοντας υπόψη αμιγώς ηχητικά ή οπτικοακουστικά έργα που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα από το 2012 έως σήμερα που σχετίζονται με πρακτικές θορύβου, επιχειρείται να γίνει μια ανάλυση των σχέσεων αυτών.

Ξεκινώντας με το έργο “Internet Noise as a Structure”, η ομάδα NullPointerConstant (έκθεση «Home/s», Μουσείο Μπενάκη, 2013) πραγματεύεται τον ήχο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως εισερχόμενο θόρυβο στο σπίτι. Στην περίπτωση αυτή το πλαίσιο σχέσεων αναφέρεται στο ηχητικό γεγονός ως συνδεσιμότητα συνεχούς ροής, επαναπροσδιορίζοντας τις έννοιες του δημόσιου και του ιδιωτικού όσο και την αίσθηση του ανήκειν.

Στη συνέχεια η οπτικοακουστική εγκατάσταση Beyond Reasoning των Medea Electronique (Beton7, 2012) παρουσιάζει το θόρυβο βάσει του ομώνυμου δοκιμίου του Jacques Attali ως δηλαδή αναστάτωση της κοινωνικής ροής. Το έργο αυτό προσεγγίζεται από τη σκοπιά των σχέσεων αναπαράστασης δηλαδή την ενσωμάτωση του ήχου σε συγκεκριμένα πλαίσια αναφοράς και τι νόημα παράγεται από αυτή.

Η έκθεση «Intonarumori : the noise of art» του Γιώργου Τσόπανου (Κέντρο Ελέγχου Τηλεοράσεων, 2013) εμπνευσμένη από το μανιφέστο «The art of noises» (1913) του Luigi Russolo παρουσιάζει χειροποίητες θορυβομηχανές. Η περίπτωση αυτή αναλύεται βάσει του γεγονότος ότι ο ήχος παράγει χώρο, πως σχεδιάζεται αυτός και πως προσεγγίζεται από τον επισκέπτη.

Τέλος το έργο Electrical Walk της Christina Kubisch (Goethe Institute, 2013) αναπτύσσεται από τη σκοπιά του θορύβου ως διατάραξη της ηρεμίας. Πιο συγκεκριμένα αναδεικνύει τους κρυμμένους ήχους της πόλης μέσω της ακρόασης των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων. Ήχοι δηλαδή που δεν ανήκουν στο φάσμα του ακουστού με τους οποίους το σώμα αλληλεπιδρά με ακούσιο τρόπο. Το πλαίσιο των σχέσεων αυτών επηρεασμένο από την κατά τον Massumi έννοια του affect αναλύει την εμπειρία προτού σχηματιστεί ως αίσθηση και νοητική σκέψη.

Μέσα από την προσέγγιση αυτή επιχειρείται η ανάλυση των παραπάνω έργων σε συγκεκριμένα είδη σχέσεων ήχου, σώματος, χώρου με έμφαση στις δημόσιες, τις ιδιωτικές, στις σχέσεις αναπαράστασης και μη και στις χωροταξικές τοπογραφίες που προκύπτουν από τον ήχο.

Ηχητική Πληροφορία και Ηχητικός Σχεδιασμός

Μέθοδος Προσδιορισμού Κινηματογράφησης και Ηχογράφησης Δικτύου Μονοπατιών

Μαραγκός Φάνης, Κιόσης Κωνσταντίνος, Μουζακίτης Βασίλης

fanismaragkos@yahoo.gr

Η εργασία αυτή προτείνει μια πρωτότυπη μέθοδο κινηματογράφησης και ηχογράφησης δικτύου μονοπατιών με σκοπό τη δημιουργία πολυμεσικών εφαρμογών χρησιμοποιώντας την τεχνική της εικονικής περιήγησης (Point of View ή First Person Perspective), δηλαδή της

πλήρους και ρεαλιστικής απεικόνισης της διάβασης του μονοπατιού: ό,τι θα έβλεπε, θα άκουγε και κατά συνέπεια θα βίωνε ένας περιπατητής του μονοπατιού.

Το πρωτότυπο φορητό σύστημα καταγραφής, που αναπτύχθηκε στα πλαίσια αυτής της εργασίας, αποτελεί μια σύγχρονη τεχνολογική καινοτομία καθώς συνδυάζει επιτυχώς δυο ανεξάρτητα συστήματα καταγραφής πάνω σε εν κινήσει άνθρωπο: σύστημα καταγραφής ήχου με πολυκάναλη ηχογράφηση υψηλής ποιότητας για απόδοση από stereo μέχρι και surround 5.1 και σύστημα καταγραφής βίντεο υψηλής ανάλυσης σε ποιότητα High Definition.

Στην παρούσα δημοσίευση γίνεται αναφορά στις surround τεχνικές ηχογράφησης και στον τρόπο με τον οποίο η καταλληλότερη εξ αυτών προσαρμόστηκε και εφαρμόστηκε πάνω στον πεζοπόρο-καταγραφέα για την πραγματοποίηση ηχογράφησης που να αποδίδει πλήρως το ηχητικό τοπίο. Ακόμα, παρουσιάζονται διαφορετικές θέσεις τοποθέτησης της κάμερας πάνω στον πεζοπόρο (στο στήθος ή στο κεφάλι) καθώς και διαφορετικές μοίρες κλίσης της κάμερας και εξάγονται συμπεράσματα για την ορθότερη τοποθέτησή της για καταγραφή εικονικής περιήγησης.

Περιπτωσιολογική Μελέτη Τεχνικών Ηχογράφησης Ηχοτοπίων

Μαραγκός Φάνης, Εμμανουήλ Μηνάς, Λουφόπουλος Απόστολος, Ηλιάδης Γιώργος
fanismaragkos@yahoo.gr

Η εργασία αυτή αφορά στις τεχνικές ηχογράφησης που χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια του έργου «Οπτικοακουστική Οικολογία» του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων, που πραγματοποιήθηκε την περίοδο από τον Ιανουάριο του 2011 μέχρι και τον Απρίλιο του 2013.

Στην συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζονται για πρώτη φορά αναλυτικά, τεκμηριωμένα και με συγκριτικά ηχητικά παραδείγματα, οι τεχνικές ηχογράφησης που χρησιμοποιήθηκαν καθώς και τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε μιας, στο πεδίο. Παρατίθενται χρήσιμα συμπεράσματα για τον τρόπο υλοποίησης τους, τις δυσκολίες που διαπιστώθηκαν κατά την ηχογράφηση καθώς και τα προβλήματα κατά την διαδικασία μεταπαραγωγής σε stereo ή σε surround format.

Οι τεχνικές ηχογράφησης που εφαρμόσε η ομάδα εργασίας ήταν τρεις: η στέρεο τεχνική M/S (Mid/Side), η surround τεχνική Double M/S (Mid/Side) και το surround μικρόφωνο Holophone H2-Pro 7.1. Η εφαρμογή τους έγινε με γνώμονα τη μετέπειτα μελέτη των αποτελεσμάτων τους και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Οι ηχογραφήσεις περιελάμβαναν περιοχές της Κεφαλονιάς και της Ζακύνθου και συγκεκριμένα δυο εποχές (χειμώνα και καλοκαίρι). Τα δε σημεία ενδιαφέροντος αφορούσαν σε φυσικά τοπία, συμπεριλαμβανομένου προστατευόμενες περιοχές όπως ο Εθνικός Δρυμός Αίνου και το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου αλλά και περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και οπτικοακουστικού ενδιαφέροντος (Κεφαλονιά: παραλίες Μύρτου-Πετανών, ευρύτερη περιοχή Παλικής, ανεμογεννήτριες, Άσπος, σπήλαιο Δρογγαράτης - Ζάκυνθος: Ναυάγιο, Κερί, ευρύτερη περιοχή Πόρτο Ρόξα). Για τα αστικά τοπία επιλέχθηκαν τα κεντρικά σημεία των πόλεων Ληξουρίου και Ζακύνθου, ενώ τα ετερογενή τοπία που ηχογραφήθηκαν ανήκουν στις δύο παραπάνω κατηγορίες, όπου τα φυσικά-ανθρωπογενή στοιχεία συνδυάζονται (ανεμογεννήτριες, κεραίες Αίνου, αυτοκινητόδρομοι, μαρίνα Ληξουρίου κ.α.).

Ήχος, θόρυβος και αφήγηση στον σχεδιασμό ηχοτοπίων σε μέσα επικοινωνίας δι’ εντοπισμού (locative media)

Γκάτσος Έκτορας, Μπουμπάρης Νίκος

hectorgatsos@gmail.com

Η μεγάλη αποδοχή που έχουν οι εφαρμογές των μέσων επικοινωνίας δι’ εντοπισμού (locative media) και το αυξανόμενο ερευνητικό ενδιαφέρον για επέκταση των κλασικών εφαρμογών για υπολογιστή στον φυσικό χώρο, δημιουργούν νέες πρακτικές στον τομέα του σχεδιασμού και της αναπαραγωγής του ήχου. Οι εμπειρίες που διαμορφώνονται από την αλληλεπίδραση με τον ήχο στις παραπάνω εφαρμογές σε συνδυασμό με την ελευθερία κίνησης στο αστικό τοπίο, συμβάλλουν στη δημιουργία ενδιαφερουσών συνιστωσών που μεταβάλλουν και ορίζουν την αντίληψη μας για τον χώρο, καθώς και τη ροή του σεναρίου. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει διαρκής ανάγκη ανάπτυξης τεχνικών και μεθόδων, ώστε το τελικό παραγόμενο ηχοτοπίο να είναι προσαρμοστικό, τόσο με τα ηχητικά δεδομένα της τοποθεσίας, τις κινήσεις του συμμετέχοντα αλλά και με την αφήγηση της εφαρμογής.

Έχοντας ως στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για το πώς οι ηχητικές μεταβολές στον αστικό χώρο επηρεάζουν την εμπειρία και την εμπλοκή μας με τα μέσα και το πώς μπορεί ο σχεδιαζόμενος ήχος να προσαρμόζεται στις διαφορετικές συνθήκες που προκύπτουν κατά τη μετακίνησή μας, σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι α) να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι διαφορετικοί ήχοι-θόρυβοι του αστικού περιβάλλοντος επηρεάζουν την εμπειρία στις ηχητικές εφαρμογές των μέσων επικοινωνίας δι’ εντοπισμού, β) να αναλυθούν τα δυναμικά χαρακτηριστικά του μεταβαλλόμενου αστικού χώρου με έμφαση την ηχητική επικοινωνία και το νοηματικό πλαίσιο που διαμορφώνεται μέσω αυτής και γ) να προταθούν τεχνικές σχεδιασμού προσαρμοστικών ηχοτοπίων για locative media εφαρμογές που να προσαρμόζονται στα διαρκώς μεταβαλλόμενα ηχητικά δεδομένα ενισχύοντας τις ανάγκες της αφήγησης. Τα συμπεράσματα της παρούσας πρότασης συνοψίζονται στην παρουσίαση τεχνικών σχεδιασμού ήχου οι οποίες βελτιώνουν την χρήση locative εφαρμογών σε διαφορετικού επιπέδου θορύβου περιοχές διατηρώντας την αίσθηση της συνέχειας και της εμπλοκής με τα μέσα, προτείνοντας τρόπους προσαρμογής τόσο της αφήγησης αλλά και του σχεδιαζόμενου ήχου στην διαφορετικότητα του νοήματος και των χαρακτηριστικών του θορύβου.

Ακουστική Οικολογία, Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες I

Αστικό ηχοτοπίο: Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. σε μουσικές δραστηριότητες

Δούκα Ευαγγελία, Αγαλιανού Ολυμπία

eva_douka@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται μία εκπαιδευτική παρέμβαση η οποία υλοποιήθηκε στο ολοήμερο πρόγραμμα δημοτικού σχολείου της Νέας Ιωνίας Αττικής στο πλαίσιο του μουσικοκινητικού ομίλου. Η παρέμβαση είχε διάρκεια πέντε εβδομάδες με συχνότητα συναντήσεων μία διδακτική ώρα ανά εβδομάδα. Οι συμμετέχοντες ήταν 19 μαθητές των Δ΄ και Ε΄ τάξεων. Το θεωρητικό πλαίσιο του σχεδιασμού της βασίζεται α) στην προσέγγιση που

θέτει η Ακουστική Οικολογία για το ηχητικό περιβάλλον και την προσεκτική ακρόαση των ήχων της πόλης και της φύσης, και β) στη μουσικοκινητική προσέγγιση του Carl Orff (Orff-Schulwerk).

Στόχος της εκπαιδευτικής παρέμβασης είναι η ανάπτυξη της ακουστικής αντίληψης, της ακουστικής συνειδητότητας και ευαισθητοποίησης των μαθητών. Επιπρόσθετα επιχειρείται η παροχή δυνατότητας στους μαθητές να αποδώσουν ένα προσωπικό νόημα στο ηχητικό περιβάλλον τους.

Για την επίτευξη του στόχου σχεδιάστηκαν βιωματικές δράσεις βασισμένες στο θεωρητικό πλαίσιο της Ακουστικής Οικολογίας οι οποίες αξιοποιούν τα μέσα και τις τεχνικές του Orff-Schulwerk. Η δομή της κάθε συνάντησης ήταν σταθερή και χωριζόταν σε τέσσερα μέρη. Στο πρώτο μέρος, την εισαγωγή, οι μαθητές έρχονταν σε επαφή με το σώμα, τη φωνή και την ομάδα μέσα από παιχνίδια. Στο δεύτερο μέρος οι μαθητές συνέλεξαν ήχους είτε μέσω ανάκλησης αναμνήσεων (ηχητικές αναμνήσεις) είτε μέσα από ηχητικούς περιπάτους στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου. Η συλλογή περιείχε προσεκτική/επιλεκτική ακρόαση και ηχογράφηση. Στο τρίτο μέρος οι μαθητές εξερευνούσαν τους ήχους με φωνή και κίνηση συμμετέχοντας σε ατομικές και ομαδικές μουσικοκινητικές δραστηριότητες και στο τέταρτο μέρος, μέσα από καθοδηγούμενο αυτοσχεδιασμό και –σε ορισμένες περιπτώσεις- με τη βοήθεια της τεχνολογίας, προχωρούσαν στη δημιουργία μουσικοκινητικών συνθέσεων σχετικών με το υλικό το οποίο επεξεργάστηκαν. Η διδακτική ώρα τελείωνε με παρουσίαση των δημιουργιών των ομάδων. Στην τελευταία συνάντηση όλη η ομάδα κατέληξε σε μια ομαδική σύνθεση. Η αποτίμηση της δράσης ήταν θετική και στηρίχτηκε σε αναστοχαστικές διαδικασίες και το δέντρο αξιολόγησης (rainbow evaluation tree).

Η παρέμβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε κάθε σχολείο με προσιτή υλικοτεχνική υποδομή από εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων.

The Sound of Kythera: Συνέργειες εκπαίδευσης και πολιτισμού στο πεδίο της ακουστικής οικολογίας

Ανεμογιάννης Διονύσης

dioanemogiannis@outlook.com

Η εργασία έχει αντικείμενο τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού/πολιτιστικού προγράμματος The Sound of Kythera που πραγματοποιήθηκε την περίοδο Δεκέμβριος 2015 – Ιούνιος 2016 στα Κύθηρα. Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε με στόχο να ερευνήσει την πρακτική της χαρτογράφησης ηχοτοπίων μιας καθορισμένης γεωγραφικής περιφέρειας (sound-mapping) ως το αντικείμενο ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με θεμέλιό του την πρακτική του συνεργατικού σχεδιασμού. Παράλληλα το πρόγραμμα μελέτησε τις δυνατότητες του ηχο-χάρτη να αποδώσει νόημα και να επιδοθεί σε πολιτιστική ερμηνεία μιας πολιτιστικής περιφέρειας, με την χρήση ενός πρότυπου μοντέλου πολιτιστικής ανάλυσης.

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε σε συνεργασία με μία ομάδα 13 μαθητών από το λύκειο Κυθήρων. Στο πρώτο στάδιο του προγράμματος, η ομάδα των μαθητών παρακολούθησε σειρά εκπαιδευτικών εργαστηρίων, δεσμεύτηκε σε τακτικές συναντήσεις και εργασίες συνεργατικού σχεδιασμού και συλλογικής λήψης αποφάσεων ενώ τέλος προχώρησε σε ανάθεση ρόλων και αρμοδιοτήτων. Στην δεύτερη φάση, η ομάδα συνεργάστηκε με τεχνικούς, καλλιτεχνικούς και ακαδημαϊκούς συνεργάτες προκειμένου να εκπονήσει εργασίες ηχογράφησης πεδίου, επεξεργασίας ήχου, συνεντεύξεων και συγγραφής κειμένων. Οι

εργασίες αυτές οδήγησαν στην δημιουργία ενός ηχο-χάρτη των Κυθήρων και ενός αρχείου ήχων και προφορικής ιστορίας, τα οποία παρουσιάστηκαν δημόσια ενώ η εφαρμογή του ηχο-χάρτη εγκαταστάθηκε ως μόνιμο έκθεμα στο αεροδρόμιο Κυθήρων.

Η παρούσα εργασία αξιολογεί τις εργασίες του προγράμματος με βάση ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις που καταδεικνύουν την επιτυχία του προγράμματος να εμπλέξει με τρόπο ουσιαστικό την πλειονότητα της ομάδας μαθητών και να επιδράσει στην εκ βαθέων ενδυνάμωση της συγκεκριμένης ομάδας. Παράλληλα αναδεικνύει τους κινδύνους και τις προκλήσεις πρωτοβουλιών του ευρύτερου φάσματος της εκπαίδευσης με αντικείμενο την ακουστική οικολογία. Η παρούσα εργασία αξιολογεί, επίσης, την αποτελεσματικότητα και χρηστικότητα της εφαρμογής του ηχοχάρτη -βάση ερωτηματολογίων-, ως το πρακτικό αποτέλεσμα του εκπαιδευτικού προγράμματος. Τέλος, η εργασία παραθέτει το αναλυτικό μοντέλο λειτουργίας του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της μεθοδολογίας πολιτιστικής ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή των κειμένων του ηχο-χάρτη από τους μαθητές.

Ακουστική ανάλυση του ήχου της κοινωνίας των μελισσών: Μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση για παιδιά προσχολικής ηλικίας

Σερίφη Γεωργία-Βασιλική, Γεωργάκη Αναστασία

serifigeorgia@gmail.com

«Στ’ αυτιά του φτάνανε συνεχώς διαφορετικοί ήχοι, άλλοτε μιας μέλισσας εργάτριας που πέρναγε πετώντας βιαστικά, άλλοτε ενός κηφήνα που σάλπιζε λες ανέμελος, άλλοτε των μελισσών φρουρών που βομβίζανε ανήσυχες και μαζευόντουσαν όλες μαζί να κεντρίσουν τον εχθρό», όπως περιγράφει χαρακτηριστικά ο Λ. Τολστόϊ στο έργο του «Άννα Καρένινα». Η μέλισσα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έντομα στο οικοσύστημα των ανθρώπων. Η εργατικότητά της και η επικοινωνία της στην κυψέλη πάντοτε μάγευε και αποτελούσε βασικό ερευνητικό θέμα των επιστημόνων. Οι μελισσοκόμοι μπορούν μόνο από τον ήχο της κυψέλης να συνειδητοποιήσουν την κατάσταση του μελισσιού. Στο πλαίσιο αυτής της ανακοίνωσης θα παρουσιαστεί το σχέδιο εργασίας (μέθοδος: project) με θέμα τη μέλισσα, το οποίο υλοποιήθηκε σε παιδιά προνηπιακού τμήματος σε παιδικό σταθμό του Κεντρικού τομέα Αθηνών και θα συζητηθούν κάποιες επιπλέον εκπαιδευτικές προεκτάσεις. Το θεωρητικό πλαίσιο του σχεδίου εργασίας βασίστηκε στη διαθεματικότητα, τη βιωματική και την ομαδοσυνεργατική μάθηση που προτείνουν οι σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Βασικός στόχος του σχεδίου εργασίας ήταν να διερευνηθεί η ακουστική αντίληψη των παιδιών, μαθαίνοντάς τα να ακούν με προσοχή, συγκρίνοντας ήχους και προσπαθώντας να τους αναπαράξουν και να τους αξιολογήσουν. Επιπλέον, μέσα από τη διερεύνηση των ήχων των τριών μελών της κοινωνίας των μελισσών (εργάτριας μέλισσας, βασίλισσας και κηφήνα) και τη διαφοροποίηση αυτών ανάλογα με την κατάσταση του μελισσιού, προσπαθήσαμε όχι μόνο να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά απέναντι στη φύση και στα περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και απέναντι στον αναγκαίο ρόλο κάθε διαφορετικού μέλους μιας κοινωνίας, είτε μελισσών είτε ανθρώπων. Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής δράσης τα παιδιά άκουσαν μουσικές συνθέσεις με θέμα τη μέλισσα, με αποτέλεσμα να τους δημιουργηθεί η επιθυμία σύνθεσης ενός δικού τους φανταστικού ηχοτοπίου. Στη συνέχεια, ο ενθουσιασμός των παιδιών αποτυπώθηκε σε μια δική τους ομαδική σύνθεση και «παρτιτούρα», με την οποία καταπιάστηκαν με προσοχή και ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Έτσι, συνεργάστηκαν ομαδικά, κάνοντας ηχητικούς πειραματισμούς και στο τέλος αξιολόγησαν το τελικό αποτέλεσμα για να

δημιουργήσουν το δικό τους CD. Στην ανωτέρω διαδικασία χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα της ηχογράφησης και του «Audacity».

Ακουστική Οικολογία, Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες II

Κέρβερος: Εκπαιδευτικό Ηχητικό Παιχνίδι για τον Θόρυβο

Ροβίθης Εμμανουήλ, Φλώρος Ανδρέας

emrovithis@gmail.com

Η τεχνολογική πρόοδος από τις αρχές του περασμένου αιώνα έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη μουσική δημιουργία και την αισθητική αντίληψη, ανάγοντας κάθε πιθανό ήχο σε πρώτη ύλη της συνθετικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, ο θόρυβος αποτελεί λόγω του συχνοτικού φάσματος και της ψυχοακουστικής του επίδρασης την αφετηρία και το υλικό ποικίλων μουσικών ρευμάτων και σχεδιαστικών τεχνικών.

Παράλληλα, ψηφιακές εφαρμογές που χρησιμοποιούν τον ήχο ως κύριο φορέα πληροφορίας εντάσσονται στη διδακτική διαδικασία για θέματα που σχετίζονται με την ακουστική και τη μουσική. Έρευνες έχουν δείξει πως η ηχητική αλληλεπίδραση προάγει τις γνωστικές ικανότητες του μαθητή και μπορεί να αποτελέσει έγκυρο εργαλείο στην εκπαίδευση και την έρευνα.

Με την παρούσα εισήγηση προτείνεται το εκπαιδευτικό ηχητικό παιχνίδι *Κέρβερος* ως μέσο για την ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με τις ηχητικές ιδιότητες του θορύβου και τον πειραματισμό τους με σχετικές συνθετικές τεχνικές. Οι παίκτες πρέπει να ολοκληρώσουν το παιγνιακό σενάριο, ώστε να ανταμειφθούν με το αντίστοιχο περιβάλλον ηχητικής δημιουργίας. Κατά τη διαδικασία αυτή έρχονται σε επαφή με τρία είδη εργαστηριακού θορύβου, καθώς και με εργαλεία για την ηχητική επεξεργασία τους.

Στο κείμενο που ακολουθεί πρώτα πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή στην εννοιακή θεμελίωση και την πρακτική χρήση του θορύβου ως υλικό μουσικής σύνθεσης και επεξεργασίας. Έπειτα, περιγράφονται οι εκπαιδευτικές δυνατότητες των ηχητικών παιχνιδιών, καθώς και οι κατευθύνσεις, στις οποίες αυτά χρησιμοποιούν το θόρυβο για την απόδοση του παιγνιακού περιεχομένου. Τέλος, παρουσιάζεται το ηχητικό παιχνίδι *Κέρβερος* σε σχέση με τις εκπαιδευτικές και δημιουργικές δυνατότητες του, αναλύονται η ηχητική παιγνιακή μηχανική και τα εμπλεκόμενα ηχητικά σύμβολα, και αναφέρονται κατευθύνσεις μελλοντικής ανάπτυξης του έργου.

Cicada whisperer: μια διαδραστική εφαρμογή για την ρυθμολογία των τζίτζικιών

Σαϊβανίδης Κωνσταντίνος, Γεωργάκη Αναστασία

georgaki@music.uoa.gr

Στη παρούσα ανακοίνωση μελετάμε το μουσικολογικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι ρυθμοί των τζίτζικιών που πρωταγωνιστούν στην διαμόρφωση του ελληνικού ηχοτοπίου του

καλοκαιριού. Μέσα από το πρίσμα της ακουστικής οικολογίας σε συνάρτηση με την ζωομουσικολογία, γίνεται μία προσπάθεια ανάδειξης του μουσικού χαρακτήρα των τεττίγων cicada orni που ηχογραφήθηκαν στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας. Στο πλαίσιο αυτής της ανακοίνωσης θα παρουσιάσουμε μια διαδραστική εφαρμογή με γάντι δεδομένων για τον έλεγχο των παραμέτρων στο περιβάλλον Max/Msp για την ανάδειξη των διαφορετικών ρυθμών των ηχογραφημένων ήχων των τζίτζικιών και για τη δημιουργία εκτεταμένων ρυθμών για την μουσική σύνθεση και εκτέλεση. Το Cicada Whisperer σαν διαδραστικό μέσο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός από τη σύνθεση και εκτέλεση, στην εκπαίδευση για την εξοικείωση των μαθητών με το οικοσύστημα αλλά και με βασικές έννοιες της μουσικής. Η εφαρμογή μπορεί να δεχτεί τροποποίηση λόγω της προσαρμοστικότητας του κώδικά της, για την ανάδειξη του αισθητικού χαρακτήρα διαφόρων ηχοτοπίων.

«Η δε γλαύξ ολόλύζει» : η ακουστική επικοινωνία της ορνιθοπανίδας σαν μέσο για τον ηχητικό και μουσικό εγγραμματοισμό στο ψηφιακό σχολείο

Γεωργάκη Αναστασία

georgaki@music.uoa.gr

Τα κελαηδίσματα των πουλιών (Birdsong) και τα παραγόμενα φωνήματα τους (bird vocalization) αποτελούν ένα φαινόμενο που ενοποιεί την επιστήμη της ακουστικής οικολογίας, της βιοακουστικής, της μουσικής και της ζωομουσικολογίας. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ότι η μελέτη της ακουστικής επικοινωνίας των πουλιών αποτελεί το επίκεντρο διεπιστημονικών μελετών και σε άλλους κλάδους όπως η όπως η ορνιθολογία, η αναπτυξιακή ψυχολογία, η εθνομουσικολογία, κ.α.

Στη παρούσα ανακοίνωση στο πρώτο μέρος παρουσιάζουμε έρευνες που αναφέρονται στη μελέτη των μουσικών δομών (μελωδία, ρυθμός, υφή, δυναμική, χωροθέτηση του ήχου) που διέπουν την ακουστική επικοινωνία των πτηνών καθώς και την εμφάνισή τους σε πληθώρα μουσικών έργων διαφόρων εποχών.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζουμε μια εκπαιδευτική πρόταση που εισαγάγει τους μαθητές α) στην διερευνητική μάθηση μέσω παρατήρησης, ακρόασης, εντοπισμού, ηχογράφησης και ανάλυσης των μουσικών μοτίβων των πουλιών με τη χρήση φασματογραφημάτων β) στη δημιουργική μάθηση μέσω καταγραφής και σύνθεσης του ηχοτοπίου με βασικό υλικό τα μουσικά μοτίβα των πουλιών στο περιβάλλον Audacity.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται η εφαρμογή του πρότασης αυτής σε ένα Δημοτικό σχολείο της Αττικής (στο 34^ο δημοτικό σχολείο Πειραιά) με τη χρήση εργαλείων μουσικής τεχνολογίας στο πλαίσιο του ψηφιακού σχολείου, με τα σχετικά αποτελέσματα.

Στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι η ανάδειξη την πολιτισμικής, οικολογικής και συνθετικής αξίας του περιεχομένου του τραγουδιού των πουλιών στην εκπαίδευση για την διαπαιδαγώγηση των μαθητών στη προστασία και βελτιστοποίηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος και την κατανόηση των απαρχών της μουσικής της φύσης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΡΓΩΝ

Στέλιος Γιαννουλάκης - Noise Romantics, 5' 59''

Το έργο συνδυάζει επιλεγμένες ηχογραφήσεις από το κέντρο της Αθήνας με υλικό από αυτοσχέδια ηλεκτρονικά μουσικά όργανα. Ο πρωτόλειος ηλεκτρονικός ήχος παίζει με το θόρυβο και την αρμονία σε ένα δυναμικά εξελισσόμενο ηχοτοπίο καλώντας μνήμες και ενεργοποιώντας συνειρμούς. Ένα παράδοξα λυρικό παιχνίδι συναισθησίας με έντονες πινελιές και αντιθετικές κινήσεις μέσα στην ονειρική ατμόσφαιρα του θορύβου της πόλης.

Παναγιώτης Κόκορας – Granular Mosaicing, 7' 35''

Το *Granular Mosaicing* είναι μια ηχητική σύνθεση για προ ηχογραφημένο φλάουτο με ηλεκτρονικά σε πραγματικό χρόνο και μαγνητοταινία. Ο ήχος του φλάουτου χαρακτηρίζεται από δυνατά φυσήματα, πλούσια σε αρμονικούς και αρθρωτές ατάκες. Το ηλεκτρονικό μέρος σε πραγματικό χρόνο αλλοιώνει περαιτέρω τον κλασικό ήχο του φλάουτου δημιουργώντας ένα ήχο-ψηφιδωτό με βάση τον ήχο του φλάουτο στιγμή προς στιγμή. Το ακουσματικό ηλεκτρονικό μέρος προσθέτει ένα σχεδόν ανταγωνιστικό αντίστοιχο στο φλάουτο. Αυτό το οικοσύστημα μου επέτρεψε να συνθέσω ήχο εξερευνώντας τις εγγενείς ακουστικές ιδιότητες του υλικού αλλά και τα έξω-μουσικά συμφραζόμενα αυτού. Υπάρχουν στιγμές όπου ο βαρύς, λαχανιασμένος ήχος του φλάουτο μεταμορφώνεται, σχεδόν αμέσως, από ένα συνεχές εγχόρδων του Gustav Holst σε βρυχηθμό λιονταριού. Σε άλλα σημεία γρήγορες χειρονομίες στο φλάουτο ανταγωνίζονται ήχους φερμουάρ και θυμωμένα σκυλιά κάτω από τους παλμούς του Στραβίνσκι ή τα φωνητικά του Stockhausen στο *Stimmung*.

Παύλος Κουγιουμτζίδης - Ηχοτοπίο Αγιοφάραγγο Κρήτης, 39' 44''

Η ηχητική σύνθεση “Ηχοτοπίο Αγιοφάραγγο Κρήτης” θέλει να μεταδώσει την ακουστική εμπειρία και να αναδείξει την ακουστική οικολογία του συγκεκριμένου τόπου. Η σύνθεση είναι δομημένη με τη συνάρθρωση ηχητικών αποσπασμάτων από πολλαπλές επιτόπιες ηχογραφήσεις. Σε αυτή παρουσιάζονται στιγμιότυπα από τη μεταμόρφωση του ηχοτοπίου, κατά την μετάβαση των διαστημάτων της ημέρας σε διάρκεια 24 ωρών.

Λώτης Θεόδωρος - Στιγμή ενός κρυστάλλινου ποτηριού, 9' 00''

Το έργο είναι ένα φανταστικό ηχοτοπίο ενός κρυστάλλινου ποτηριού και, ίσως, του χρήστη του. Οι ήχοι που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από χτυπήματα δακτύλων στην επιφάνεια του ποτηριού και συνυπάρχουν με ένα σαξόφωνο, ένα πιάνο και μια ανάσα. Ευχαριστώ τους Ανδρέα Μνιέστηρη για το σαξόφωνο, τη Μαρία Μεταξάκη για το πιάνο και την Βικτωρία Μαρτίνη για το ποτήρι. Το έργο είναι παραγγελία του οργανισμού Centro Mexicano para la Musica y las Artes Sonoras (CMMAS) για το φεστιβάλ Visiones Sonoras 2007 στο Mexico City και τη Morelia, Μεξικό.

Μονόπωλης Ανδρέας - Piece for Fans, ±20´

Το project «Oscillations» βασίζεται πάνω στα μαγνητικά πεδία που δημιουργούνται από τις ηλεκτρονικές συσκευές που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος στην καθημερινότητά του. Μεγεθύνοντας και μετατρέποντας τα μαγνητικά πεδία σε ακουστικό σήμα μπορούμε να ακούσουμε την ηλεκτρομαγνητική ρύπανση που δημιουργεί η οποιαδήποτε ηλεκτρονική συσκευή.

Όμως! πέρα από το αναμφίβολα σοβαρό θέμα που προκύπτει από την συνολική ανθρώπινη παρέμβαση στα διάφορα φασματικά πεδία, μέσα από την αλλοτρίωση προκύπτει μια “cyborg” κατάσταση που καταφέρνει (σε ένα συνονθύλευμα κουλτούρας) να εμπεριέχει διάφορες εκδοχές καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος. Αφουγκραζόμενοι λοιπόν την ηλεκτρομαγνητική εκπομπή από τις διάφορες πηγές, παρατηρούμε το εκάστοτε ηχητικό αποτέλεσμα να δημιουργεί τα δικά του “glitch” ηχοτοπία. Έτσι και στα πλαίσια του “Oscillations project” το κομμάτι “Piece for fans” μεγεθύνει τους ρύπους που δημιουργούνται από διάφορα χρηστικά αντικείμενα. Ενδεικτικά μια σειρά από ανεμιστηράκια υπολογιστή κρεμασμένα σε μικρή απόσταση από μαγνήτες - πηνία, δημιουργούν και μετατρέπουν μαγνητικά πεδία σε ακουστικά σήματα δημιουργώντας ένα ελεγχόμενο μαγνητικό/ηχητικό σήμα.

Στα πλαίσια του MoCM, ενός εργαστηρίου δημιουργίας πρωτότυπων-χειροποίητων κατασκευών του Ανδρέα Μονόπωλη με έμφαση στην προσωπική οπτική υλικών, οι έννοιες του DIY, Circuit-Bending’s, Jung Instrumentarium και Prototyping, έρχονται να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μίας φιλοσοφίας που συνεχίζει και εμπλουτίζει την αφορμή για δημιουργική έκφραση. Οι ιδιότυπες κατασκευές, οι πειραματισμοί και οι ανορθόδοξες τεχνικές διαφοροποιούν την ηλεκτρονική μουσική, εφόσον δεν επικεντρώνονται καθαρά στον τρόπο σύνθεσης ή εκτέλεσης. Αντί αυτού, ενισχύουν καλλιτεχνικές προτάσεις οι οποίες είναι ανοιχτές και σε άλλους “εξωμουσικούς” καινοτόμους χώρους. Έτσι και το “Piece for fans” σαν μικρογραφία μιας ιδέας για μια μεγαλύτερη εγκατάσταση, αφήνει στον θεατή χώρο να αφουγκραστεί το ηχητικό περιβάλλον.

Δημήτρης Μπάκας – Scene 1, 3´ 53´´

Το έργο *Scene 1* είναι το πρώτο από τα 4 βασικά ηχοτοπία που φτιάχτηκαν από τον συνθέτη για τη μουσική επένδυση μιας παράστασης στην Θεσπρωτία (‘Η Μουργκάνα Αφηγείται’, Σκηνοθεσία: Αντώνης Τσάβαλος, 1^η Γιορτή Πολιτισμού, 11 Αυγούστου 2016). Το κύριο θέμα του θεατρικού δρώμενου είναι τα ποιήματα τεσσάρων ποιητών της περιοχής. Το Scene1 βασίζεται σε ήχους (κατασκευή με πέτρα, νερό, άναμμα φυτιλιού, κ.λπ.) που προτείνει ένα συγκεκριμένο ποίημα (‘ομαδικό πορτραίτο’) και που αποτελεί τη βάση της πρώτης σκηνής.

Νίκος Μπουμπάρης – Jokulsarlon, 4´ 35´´

Η παραθαλάσσια λίμνη Jokulsarlon έχει σχηματιστεί από το συνεχές λιώσιμο του Vatnajokull, του μεγαλύτερου παγετώνα της Ισλανδίας. Σε αυτό το απόσπασμα της επιτόπιας ηχογράφησης ακούγονται, κυρίως, οι πολλαπλές μικρορωγμές των πάγων καθώς λιώνουν, οι προσκρούσεις κομματιών πάγων στην ξηρά και το νερό που κυλά προς τη θάλασσα. Η ηχογράφηση έγινε με υδρόφωνο.

Σπύρος Πολυχρονόπουλος - Electronic Music #01, 6´00´´

Με αυτό το έργο προσεγγίζω το αποτέλεσμα της αντήχησης με διαφορετικό τρόπο από το προηγούμενο έργο μου με τίτλο "feeling of movement". Η αντήχηση προλαμβάνεται ως μια εναλλαγή ηχοχρωμάτων σε συνάρτηση με το χρόνο. Η σύνθεση του έργου αυτού βασίζεται

σε ηλεκτρονικούς ήχους, που εκ των πραγμάτων έχουν μοναδικό ηχόχρωμα. Το αποτέλεσμα της μοναδικότητας του ηχοχρώματος είναι πως ο ακροατής δεν έχει σαφή αναφορά του ήχου αυτού και ως εκ τούτου δεν έχει και προσδοκίες για τις αντανάκλασεις του μέσα σε ένα δωμάτιο. Έτσι, ο τελευταίος δεν είναι σε θέση να διακρίνει τον καθαρό ήχο (σε ανηχοϊκές συνθήκες - χωρίς αντήχηση) από ένα διαφορετικό ήχο με αντήχηση. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό να του δημιουργηθεί η εντύπωση ότι ο μουσικός είναι στο ίδιο δωμάτιο με αυτόν και παίζει τη μουσική σε πραγματικό χρόνο. Είναι επίσης πιθανό σε κάποια άλλη χρονική στιγμή ο ίδιος ακροατής να έχει διαφορετική αντίληψη του ήχου με αντήχηση διαφορετική από την αντήχηση του δωματίου του. Εκείνη τη στιγμή το «εδώ και τώρα» του έργου τέχνης εξαφανίζεται. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφερθώ στον Βάλτερ Μπενγιαμιν, ο οποίος υποστηρίζει ότι η αύρα του ηθοποιού χάνεται όταν βιντεοσκοπείται για μια ταινία. Ομοίως, και η αύρα της μουσικής χάνεται κατά την ακρόαση προηχογραφημένης μουσικής. Ωστόσο, λόγω της ιδιόμορφης πρόσληψης των ηλεκτρονικών ήχων, η Μπενγιαμίνια αύρα σε αυτό το έργο μπορεί να είναι παρούσα και απύσα.

Δημήτριος Σάββα – Θάλασσα, 9' 00''

Προγραμματική σημείωση : 'Ο κόσμος σου , ο φλοίσβος σου και ο παφλασμός σου....

Κατερίνα Τζεδάκη - *inscape III*, 16' 30''

Θέμα της σύνθεσης είναι οι ανοικτοί χώροι πάνω στα βουνά. Εκεί οι ήχοι μπορούν να ταξιδέψουν μεγάλες αποστάσεις, να ανακλασθούν και να επιστρέψουν πίσω από περιέργους δρόμους. Συμβαίνει κάποτε να δημιουργείται η εντύπωση ότι το βουνό 'τραγουδάει', ότι υπάρχουν φωνές που έρχονται από απρόβλεπτες κατευθύνσεις. Παρόμοια ακούσματα μπορεί κάποιος να συναντήσει σε μεγάλες σπηλιές ή σε φαράγγια και μερικές φορές στις μεγάλες πόλεις, εκεί που τα ψηλά κτήρια σχηματίζουν, κορφές, κοιλάδες και φαράγγια. Αυτοί οι σχηματισμοί της φύσης και του πολιτισμού ενισχύουν συγκεκριμένες συχνότητες του ηχητικού φάσματος που δίνουν έτσι σε κάθε τόπο μια χαρακτηριστική 'φωνή'. Αυτές οι φωνές φαίνεται να αντηχούν στα εσωτερικά ηχοτοπία. Σε τέτοιους τόπους οι εσωτερικές φωνές δυναμώνουν. Υπάρχουν φορές που η προβολή του έξω στο έσω συνυφαίνεται με την προβολή του έσω στο έξω. Τότε, μπορεί κάποιος να 'μιλήσει' στο βουνό και αυτό να του απαντήσει. Το κομμάτι τελειώνει με μια προσευχή για τις φωνές του βουνού, ψιθύρους και μεταμορφωμένους ήχους νερού.

Γιάννης Χρηστίδης & Co - Radio Cement, 3' 44''

Η σύνθεση επιχειρεί να αποτυπώσει έναν ήσυχο (ηλεκτρο)ακουστικό "καθρέφτη" μιας θορυβώδους πόλης με έντονο το στοιχείο του τσιμέντου. Η πρώτη ύλη είναι ήχοι από την καθημερινότητα στο ηχητικό τοπίο του κέντρου της πόλης της Λεμεσού. Συγκεκριμένα, είναι οι ήχοι που οι ίδιοι οι φοιτητές του Τμήματος Επικοινωνίας & Σπουδών Διαδικτύου επέλεξαν να ηχογραφήσουν, προσπαθώντας να απεικονίσουν ηχητικά τον τρόπο με τον οποίο η ανοικοδόμηση αντανάκλαται στο αστικό θορυβώδες τοπίο.

ΟΡΘΙΟΙ ΗΧΟΙ (Sons debout)

Απρίλιος 2016, κοινωνικό κίνημα (διαδηλώσεις) ενάντια στον νέο νόμο εργασίας, αρχή του κινήματος «Όρθια νύχτα» (Nuit Debout) στην πλατεία της République στο Παρίσι, το οποίο εξαπλώνεται και σε άλλες πόλεις. Απεργίες στα πανεπιστήμια, ιδιαίτερα στο Paris 8. Στο Τμήμα Μουσικής, προσπαθούμε να συνδυάσουμε πολιτικό περιεχόμενο με μουσικο-ηχητικό περιεχόμενο. Καλούμε τους φοιτητές να ηχογραφήσουν τα γεγονότα και να πραγματοποιήσουν ηχητικές συνθέσεις.
Μάκης Σολωμός

Marie Mouslouhouddine, *Vagues*, 5'53''

Vagues is a sound creation which uses sounds recorded around the social movement that took place in Paris against the « Work Law » between March and May, 2016. As I lived the movement in different ways, I wanted to rewrite it with sound and show its tensions as much as its moments of quiet; I also wanted to question the listener about the role of the police in such social movements, and more generally to suggest a thinking about diverse ills in society. Thus this creation goes from the loudness of confrontations in the streets to murmurings of music played on Republic Square, from the intensive media coverage of a climate of tension to collective peace feelings during events as concerts of the improvised orchestra « l'Orchestre Debout ».

Guillaume Loizillon, microfilms

1. *Bouts de sons*, 1'01
2. *49.3*, 0'56''

Makis Solomos, *Tiens-moi la main (Acte I, Paris – Saint-Denis, avril 2016)*, 5'16''

Απρίλιος 2016, κοινωνικό κίνημα (διαδηλώσεις) ενάντια στον νέο νόμο εργασίας, αρχή του κινήματος «Όρθια νύχτα» (Nuit Debout) στην πλατεία της République στο Παρίσι, το οποίο εξαπλώνεται και σε άλλες πόλεις. Ένα montage ως μαρτυρία. Όλοι οι ήχοι προέρχονται από ηχογραφήσεις (πλατεία της République, προάστειο του Saint-Denis κοντά στο πανεπιστήμιο Paris 8 και διαδηλώσεις) εκτός φυσικά από την αρχή (πρώτα μέτρα του *Jonchaies* του Ξενάκη). Μετάφραση των λόγων που ακούγονται: «Θα εγκατασταθούμε εδώ ως τα μεσάνυχτα», «Επιτροπή “γνώση”» (πρώτο μέρος, αυτοοργάνωση στην πλατεία της République)· «Paris 8 μπροστά», «Οι αστοί στο RMI (κατώτερος μισθός), οι εργοδότες στο RSA (επίδομα για ενσωμάτωση), «Όλοι μπροστά μισούν την αστυνομία» (δεύτερο μέρος, συνθήματα διαδηλωτών)· «Τι πρέπει να κάνουμε ενάντια στα δακρυγόνα; Κολλύριο και λεμόνι. Και προπαντός να μην τρίψεις τα μάτια σου. Το νερό δεν κάνει» (τρίτο μέρος, διάλογος)· «Ε! Κράτα μου το χέρι» (τελευταίο μέρος, φωνή παιδιού).

Elliott Gualdi, *TU dors toi ?*, 7'59''

Vincent Guiot (sons), Nikita Blauwart (images), *A debout*, 5'04

A debout is a short and audiovisual echo of the French social movement Nuit Debout. Shot in April 2016, place de la Liberté in Rennes and place de la République in Paris, this movie is a testimony of an active movement. It's a personal reappropriation of the talk and public space, with pictures and sounds.